

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | BR. 1/431 | GODINA XLI | CIJENA 10 KN

SIJEČANJ 2022.

Sveta Foška, moli za nas!

Poštovani čitatelji Ladonje,

iskreno se nadam da ćete i ovih zimskih dana naći koji trenutak vremena da razgledate i prelistate najnoviji broj naše i vaše Ladonje. Kao i uvek, tako i sada nastojimo pratiti sve važnije događaje u našoj Porečkoj i Pulskoj biskupiji, posebno na planu duhovnog i kulturnog života. Nastojimo i svratiti vašu pozornost na blagdane i svetkovine koji se u tom vremenu slave. Početkom mjeseca veljače i nema nekih velikih i značajnih događanja ni na duhovnom ni na društvenom planu, ali ipak možemo izdvojiti neke blagdane i svetce koji se upravo u ovom vremenu obilježavaju. To su npr. blagdan sv. Blaža i uobičajen blagoslov grla koji se stoljećima veže upravo uz njegov zagovor. U ovom broju Ladonje željeli smo istaknuti i blagdan sv. Foške, koja se posebno u našoj biskupiji, u Istri vjekovima slavi poglavito u nekim mjestima,

župama koje sv. Foška nadahnjuje svojom mladošću, mučeništvom i svjedočenjem vjere.

Blagdan koji na posebni način obilježava početak veljače jest blagdan Prikazanja Gospodnjeg, Svjećnica. To je dakako onaj događaj kada su Josip i Marija prikazali Isusa u Hramu četrdeseti dan nakon rođenja, kako nam svjedoči Evandelje i kako je u to vrijeme bio običaj. Sv. Luka, koji o tom događaju piše u svom Evandelju, kaže da se u Hramu u tom trenutku našao starac Šimun za koga svjedoči da je bio pravedan i bogobojsan, da je iščekivao utjehu Izraelovu i da je na njemu bio Duh Sveti. Izražavajući svoju radost da je konačno doživio susret sa Spasiteljem, Šimun je izrekao za Isusa ove veličanstvene riječi: „... svjetlost na prosvjetljenje naroda, slavu puka svoga izraelskoga“.

Tu se u tom trenutku našla i prognozica Ana koja, kako kaže Evandelje, „... nije napuštala Hrama, nego je postovima i molitvama danju i noću služila Bogu“. I ona izražava svoju radost da je imala prigodu doživjeti susret s Isusom, Spasiteljem, i tu radost nastoji i drugima podijeliti.

Poštovani čitatelji, vjerujem da vidimo i u tom događaju onu veliku i važnu istinu kako Isusa Spasitelja doista prepoznaju oni koji mu prilaze otvorena srca, skromno i jednostavno, oni koji mu prilaze s poštovanjem i zahvalnošću. Upravo su mu se tako radovali pastiri u Betlehemu, tako su mu se obradovali mudraci s Istoka, a tako su ga prepoznali starac Šimun i Ana. Tu nigdje ne susrećemo ni pismoznance ni farizeje ni narodne vođe ni ondašnje svjetske lidere ni ondašnje duhovne autoritete. Njih susrećemo nakon tridesetak godina kada toga istoga Isusa Spasitelja osuđuju na smrt jer ga ni nakon njegovih riječi i djela u kojima Bog Otac govori, nisu prepoznali. Vjerujem da upravo ta

stvarnost i nama puno toga govori. Možda upravo u starcu Šimunu i proročici Ani možemo i mi danas prepoznati mnoge naše starije koji su možda otišli s ovoga svijeta i koji su poput Šimuna i Ane u molitvi i življenu vjere iščekivali Božju milost i pomoć u raznim životnim potrebama i nisu Boga krivili za životne krijeve i nedraće, već su se doista u molitvi i čvrstoj vjeri nadali Božjoj pomoći i milosti. I danas u našim crkvama ima onih koji u poodmakloj dobi sudjeluju u svemu što se u našim crkvama događa i svojom molitvom doprinose duhovnom životu naših crkvi i zajednica, a mi ih gotovo i ne primjećujemo. Gotovo ih doživljavamo kao svojevrstan „inventar“ u našim crkvama i sakralnim prostorima. Nismo ni svjesni da su upravo oni ono svjetlo o kome govori starac Šimun i koji sigurno zavređuju više našega poštovanja, pozornosti i zahvalnosti.

Lijep je običaj da kao znak Šimunovih riječi kako je Isus svjetlo na prosvjetljenje naroda, blagoslivljamo svjeće. Svjeća je svakako jedan od najljepših simbola nas kršćana. Ona simbolizira samoga Isusa Krista. Taj nas simbol naše vjere prati cijeli život. Svjeću su zapalili naši roditelji i kumovi na našem krštenju. Zapalili smo je i kad smo prvi put isповjedili svoju vjeru pristupajući stolu s Kristom na prvoj pričesti. Zapalili smo je kada smo potvrdili svoju vjeru primajući sakrament svete krizme. Nadamo se da će i u trenutku kada budemo odlažili s ovoga svijeta, netko zapaliti svjeću kao znak života naše duše i života u nebeskom kraljevstvu. Stoga, poštovani čitatelji, budimo i mi svjetlo svojim bližnjima. Neka naš život bude plamen koji gori ljubavlju, dobrotom i požrtvovnošću kako bismo i mi slijedili pravo svjetlo, a to je Isus Krist. Neka vam svima, poštovani čitatelji, ovi zimski dani budu blagoslovjeni.

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulsko biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Danijela Fattorich, David Gortan, Vilim Grbac, Tomislav Milošanić, Željko Mrak, s. Terezija Pavić

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-342
ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Godišnja pretplata 120,00 kuna

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisk/Nakladnik

JOSIP TURČINOVĆ d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

Broj i naziv ūra računa:

ISTARSKA KREDITNA BANKA UMAG d. d.

IBAN: HR7023800061147003243

Update iz inozemstva izvršiti na:

JOSIP TURČINOVĆ d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

IBAN: HR7023800061147003243

BIC/SWIFT: ISKBHR2X

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovница: Crkva sv. Foške

Izaijin poziv na mir

Prorok Izajia donosi nam, počevši od drugoga poglavlja, zahtjevan i zanimljiv tekst: od hvalospjeva miru – prorok kreće u opis rasula njegova vremena. Prvi su stihovi svečani i veličaju Jeruzalem, koji će jednoga dana „biti kao glava gorama, uzvišena iznad visina“. Mnogi će tada hoditi u Jeruzalem, piše nadahnuti Izajia, kako bi „išli na goru Gospodnju, u kuću Boga Jakovljeva“, jer „On će ih učiti svojim putevima“. To će govoriti ljudi, nastavlja Izajia – koji žele hoditi Božjim stazama. Odlomak završava poznatim riječima: „Sa Siona izlazi nauk, i Gospodnja riječ iz Jeruzalema“, a Izajia donosi i slikovit prikaz puta prema miru: narodi od svojih mačeva rade plugove, od svojih kopalja srpove. Više ne diže mač narod protiv naroda, nitko više ne uči o ratu i ratovanju...

No, nakon ove idilične vizije mira tekst koji slijedi opisuje dramatičnu situaciju rasula, kojoj Izajia svojim očima svjedoči: idolopoklonstvo, oholost i nepravda zavladali su u narodu koji je zaboravio na Boga.

Povratak na izvor vjere, kulture i civilizacije

Vizija mira, kojom Izajia započinje, temelji se na trima stupovima: ljudi žele mir, priznaju da pouka o tom miru dolazi od Božje riječi, i čine sve što je potrebno za ostvarenje mira – instrumente rata pretvaraju u instrumente mira. Od nastanka Izajijina teksta prošlo je više od 2500 godina, no vizija mira danas – nije bitno drugačija. I danas su potrebni ljudi koji žele mir, i znaju ga tražiti na pravom izvoru. Prorok Izajia vjeruje da je čovjeku potrebna pouka o

miru jer radi se o vrhunskom dobru za koje je potrebno učiniti naporuma, srca i vlastitih ruku: shvatiti važnost i izvor mira, prionuti srcem uz njega, a sve uz pratnju djela – usmjerjenih isključivo prema životu.

Istinski mirotvorci idu prema Jeruzalem, na izvor Božje riječi (Izajia 2,3). U biblijskoj perspektivi to je trenutak u kojem je Bog darovač čovjeku spoznaju o miru i putu prema njemu. Mir je utemeljen i na Božjem blagoslovu: „Neka pogled svoj Gospodin svrati na te, i mir ti donese“ (Brojevi 6,26), a put prema miru kreće od povratka na prijateljstvo s Bogom. „Mi želimo hoditi njegovim stazama, neka nas On uči svojim putevima“, piše prorok Izajia. Dodirom s izvorom – kreće i promjena – oružje postaje oruđe, ono čime se nanosi bol i štetu, sada se koristi za obrađivanje zemlje i stvaranje hrane koja život znači. Oruđe smrti postaje oruđem života.

Mir nasuprot oholosti, idolopoklonstvu i nepravdi

No, samo nekoliko redaka kasnije Prorok kreće u potpuno drugačiju atmosferu. Opisuje oholost svojih suvremenika: prihvatali su štovanje idola – umjesto Božje riječi odabrali su magijske kultove susjednih naroda. Puni oholosti, svi su odjednom u sebi prepoznali narodne vođe: „Djeca će im obijesna zapovijediti, i gura se narod, čovjek protiv čovjeka, i jedan protiv drugoga.“ (Izajia 3,4-5) I konačno, procvala je nepravda nad siromasima: „U vašim je kućama ugrabljeno dobro siromaha.“ (Izajia 3,14)

Nepravda, oholost i pogrešna vjera međusobno su ovisne, i jedna

vodi drugoj. Temelj zla, u doba proroka Izajije, svakako je u pogrešnoj vjeri naroda koji se povodi za idolima, magijskim obredima i željom da se gospodari božanskim silama kako bi se ostvarilo neku korist za sebe. Danas to zovemo egocentrizam i egomanija: oni su jasan znak da nešto nije u redu s temeljnim odnosom prema Bogu. To je čovjek koji sebe postavlja u središte svega i vjera mu služi isključivo za ostvarenje vlastitih interesa. To u konačnici više i nije vjera jer bez istinskoga interesa za odnos s Bogom tobožnja religija postaje samo sredstvo za postizanje nekoga drugog cilja, skoro poput magije.

Odnos prema drugima ljudima samo je posljedica takve oholosti – gdje nema temelja, sitni interesi zauzimaju mjesto općega dobra, a put prema prividnoj sreći prelazi preko onih koji su najslabiji i ne mogu se izboriti za sebe. Prorok Izajia osuđuje takvo društvo, opisujući sudbinu koju će doživjeti na Božjem sudu: propast nije znak da Bogu nedostaje milosrđa ili da nema razumijevanja za čovjeka. Radi se o gotovo prirodnom slijedu događaja jer oholost, egocentrizam i nepravda – kao i svako zlo – na kraju izjedu sami sebe.

Zato prorok neumorno zove na obraćenje, na povratak Bogu – jer On u konačnici želi spasiti svakoga. I mi smo danas pozvani razmišljati o Izajijinim riječima: preispitati i ispraviti svoju oholost, nevjenu i nepravdu kako bi svojim povratkom Bogu unijeli mir u svoje srce i donijeli ga među sve ljude.

Na blagdan Svetе obitelji, 27. prosinca 2020. godine, papa Franjo najavio je Godinu obitelji, koja će biti posvećena razmišljanju i dubljem proučavanju sadržajā apostolske pobudnice „Amoris Laetitia“ („Radost ljubavi“). Ova godina, kako je tada najavljeno, traje od svetkovine sv. Josipa, 19. ožujka 2021. godine, do 10. svjetskog susreta obitelji, 26. lipnja 2022. godine. Stoga ćemo na poseban način na stranicama ove rubrike imati priliku potaknuti na dublje promišljanje o obitelji, a naročito o življenju vjere unutar obitelji.

„Radost ljubavi koja se živi u obiteljima ujedno je i radost Crkve. Unatoč brojnim znakovima krize braka, želja za obitelji i dalje je živa, osobito među mladima, i motivira Crkvu“, riječi su pape Franje. Da obitelj motivira Crkvu, a i onoga koji je po Duhu Božjem i u ime Božje vodi – papu Franju, govori i to da je papa Franjo u svom pontifikatu sazvao dvije sinode o obitelji (u listopadu 2014. i listopadu 2015. godine). Sinodalni hod omogućio je da Crkva sagleda stanje u kojem se nalaze današnje obitelji, da proširi poglede i oživi svijest o braku i obitelji. Plod je tih dviju sinoda postsinodalni dokument „Amoris Laetitia“.

Ovaj je dokument zapravo posadašnjenje četrdeset godina stare apostolske pobudnice o obitelji „Familiaris consortio“ („Obiteljska zajednica“) sv. Ivana Pavla II. Papa Franjo ovim dokumentom ne donosi novi nauk, nego stavlja nove naglaske u govoru o obitelji i obiteljskom pastoralu te u svom stilu

izražavanja nastoji biti bliži suvremenim generacijama.

Pobudnica sadrži devet poglavlja.

U prvom poglavlju Papa govori o obitelji u svjetlu Svetoga pisma.

Drugo poglavlje govori o stvarnom stanju i izazovima u obitelji u suvremenom svijetu.

Treće poglavlje donosi sažetak kršćanskoga učenja o braku i obitelji.

U četvrtom poglavlju Papa piše o ljubavi u braku i potiče da se u braku i obitelji živi istinska ljubav, čije odlike nalazimo u Pavlovu Hvalospjevu ljubavi (1 Kor 13).

Peto nam poglavlje donosi Papino razmišljanje o ljubavi koja postaje plodna, koja se ne zadržava i ne iscrpljuje samo u rađanju djece, nego je otvorena i za posvajanje. Plodnost se ljubavi također ostvaruje u otvorenosti prema široj obitelj, priateljima, starijima, rodbini, a onda i društvu u cjelini.

U šestom poglavlju Papa nam ne donosi pastoralni program, nego ključne izazove u obiteljskom pastoralu. On uočava potrebu za prikladnjom naobrazbom prezbitera, đakona, redovnika, redovnica, vjeročitelja i ostalih pastoralnih djelatnika kako bi bili spremni baviti se složenim obiteljskim problemima duša koje su im povjerene. Papa nagašava da bi trebalao veću pozornost posvetiti praćenju zaručnika na putu ženidbene priprave, kao i mlađenaca u prvim godinama bračnoga života. Također, potrebno je pomoći supružnicima u rasvjetljavanju trenutaka krize i teškoća te onima koji su rastavljeni ili razvedeni.

Sedmo poglavlje pobudnice govori o odgojnoj ulozi obitelji.

U osmom poglavlju Papa potiče na pomoć osobama u „nereguliranim“ situacijama (osobama koje žive u građanskom braku, razvedenima i ponovno vjenčanim, osobama koje žive u izvanbračnim zajednicama).

U devetom poglavlju Papa očrtava osnovna obilježja duhovnosti koja proizlazi iz obiteljskoga života. Pobudnica završava molitvom Svetoj obitelji, uzoru naših obitelji, ciji zagovor molimo.

Želja nam je da ova apostolska pobudnica dođe u svaku obitelj i svaki dom kako bi u svjetlu Evanđelja mogli razmišljati i još dublje razumijevati stvarnost obitelji.

Molitva Svetoj obitelji

*Isuse, Marijo i Josipe,
u vama promatramo
sjaj istinske ljubavi,
vama se s pouzdanjem obraćamo.*

*Sveta nazaretska obitelji,
neka u obiteljima nikada više ne
bude
nasilja, zatvorenosti i podjele:
neka svatko tko je povrijeđen i
sablažnjen
brzo osjeti utjehu i doživi ozdravljenje.*

*Sveta nazaretska obitelji,
daj da svi postanemo svjesni
svetog i nepovredivog značaja
obitelji
i njezine ljepote u Božjem nacrtu.
Isuse, Marijo i Josipe,
čujte i uslišite našu molbu. Amen.
(Papa Franjo, Amoris Laetitia)*

SVJEDOCI BOŽJEGA MILOSRĐA U PANDEMIJI

Na početku ove nove godine možda bi najprimjereno geslo moglo biti ono koje izreče stari filozof: „Jedino što znam jest da ništa ne znam.“ Jedino što sigurno znamo jest da ništa ili jako malo znamo. Redaju se valovi pandemije jedan za drugim, potrošit ćemo pola grčkoga alfabeta kako bismo svim valovima udijelili neko ime, množe se zaraženi, umrli, a mi još uvijek ne znamo gdje je ili kada će biti kraj bolesti, i hoće li ga uopće biti. To je ono što nas najviše muči. Svašta čovjek može pretrpjeti ako uspije nazrijeti kraj mukama. Ta nada u konačni spas nikada potpuno ne zamre u čovjeku. Ona ga drži na životu u svim bolestima, pandemijama, gulazima i holokaustima. Takva nada mora u ljudima prevladati na početku ove nove godine. Problem nastaje kada toj nadi nedostaje temelj, nekakvo znanje o onome što nam se još može dogoditi ili što možemo očekivati. Bez takvoga temelja svako nadanje postaje besmisleno pa postoji opasnost da sve više ljudi upadne u svojevrsnu apatiju, pasivno se prepusti događanjima i postaje nesposobno aktivno upravljati vlastitim životom koji onda nalikuje bujici koju ne može kontrolirati.

Pandemija – testvjere?

Ljudi se ovih dana, mjeseci i godina grčevito bore da im se to ne dogodi. Znanstvenici, medicinsko osoblje, ali i obični ljudi odlučno se opiru pandemiji. Za kršćanina je važno znati da on svakim svojim činom kojim nastoji ograničiti djelovanje bolesti postaje suradnikom Božjim, „cooperator Dei“. To vrijedi za znanstvenike koji nastoje stvoriti cjepivo, za liječnike i medicinske sestre koji danonoćno rade uz kreverte bolesnika, za svakoga od nas koji nastojimo otupiti oštricu bolesti držeći se epidemioloških mjera. Bog je često znao ljude staviti na

kušnju. Sjetimo se četrdesetogodišnjega boravka izraelskoga naroda u pustinji nakon izlaska iz egiptskoga ropstva. Ostali su bez kruha i Jahve im šalje manu, ostali su bez vode i Jahve im iz stijene stvori vodu, ostali su bez mesa i Jahve im šalje prepelice. Četrdeset godina. Bio je to dug i naporan test vjernosti naroda Jahvi. U svim tim nedaćama najprije je narod pomislio optužiti Boga za sve zlo koje ih je snašlo. Ove su kušnje bile potrebne kako bi narod shvatio koliko je on sam nemoćan bez Božje ruke koja ga je pratila. Bog je tražio reakciju naroda. Ovi su Božji pothvati bili temelj izraelske nade kako će jednom ući u obećanu zemlju. Ta ih je nada spasila, a svoj je temelj imala u Božjoj ruci, tj. u vjeri naroda da bez Božje pomoći nikada neće vidjeti obećanu zemlju.

Kršćanin – „cooperator dei“

Možda se i mi nalazimo u sličnoj situaciji kao što su se našli ljudi u povijesti tijekom brojnih pandemija. Uvijek su ljudi nastojali vlastitim snagama nadvladati epidemije. Prekrivali su mrtve vapnom, palili odjeću umrlih, pokapali ih na posebna mjesta, upućivali žarke molitve Bogu. Tijekom velike pošasti kuge u Rimu papa je na čelu procesije hodoval Rimom i molio za prestanak bolesti. Predaja kaže kako se na čelu pojavio anđeo koji je stavio mač u korice. I bolest je prestala. Kip anđela na utvrdi Castel Sant'Angelo u središtu Rima i danas podsjeća na taj događaj. Tko kaže da i danas Bog neće učiniti nešto slično? Bili smo se pomalo umislili da smo svemoćni, da možemo sve i bez Božje pomoći, da sve što imamo, znamo i možemo jest samo naše djelo i naša zasluga. Sada se ispostavilo da je to bilo čisto samozavaravanje. Čovjek nije stvaratelj samoga sebe, nije isključivi „creator“. On može biti samo „cooperator Dei“. Vjerujem da su se u ovo posljednje vrijeme mnogi ljudi,

i ne samo kršćani i vjernici, uvjerili u tu istinu. I što više budemo svjesni te istine, to ćemo brže nadvladati pandemiju.

Budimo svjedoci Božjega milosrđa

Naravno, od nas, običnih ljudi, ne traže se spektakularna djela. Traži se onaj minimum koji kao ljudi možemo pružiti. To napominje papa Franjo u svojoj poruci za ovogodišnji Dan bolesnika koja nosi naslov „Budite milosrdni kao što je Otac vaš milosrdan“. Ako ništa drugo ne možemo, zacijelo možemo pokazati pojačanu brigu za one koje je ova bolest pogodila, za obitelji kojima je netko umro od bolesti COVID-19, za one koji su najranjivija skupina ljudi: starije, bolesne, djecu... Papa napominje kako milosrđe moramo shvatiti ne kao povremeni sentimentalni osjećaj, već kao uvijek prisutnu i djelatnu silu koja izražava samu Božju narav, kombinira snagu i nježnost. Milosrđe je pitanje našeg angažmana. Papa posebno misli na sve one u vremenu pandemije koji su proživjeli posljednje dane zemaljskoga života u samoći, uz pomoć velikodušnih zdravstvenih djelatnika, ali ipak daleko od svojih najmilijih. To nam pomaže vidjeti koliko je važna prisutnost svjedoka Božjega milosrđa, koji po uzoru na Isusa, samo milosrđe Očevo, izlijevaju melem utjehe i vino nade na rane bolesnika, a svjedok Božjega milosrđa može biti svatko.

Nadbiskup Kutleša predvodio misu svetkovine Božića u Poreču

Misu o svetkovini Božića 2021. godine nadbiskup Dražen Kutleša predvodio je u porečkoj katedrali. Koncelebrirali su mons. Sergije Jelenić, kancelar Porečke i Pulske biskupije, porečki župnik preč. Milan Zgrablić i kapelan porečke župe vlč. Boško Čatlak. Prisustvovao je i vlč. Zoran Županović, novozaređeni đakon, koji je otpjevao Evandželje. Sudjelovalo je mnogo naroda Božjega.

Nadbiskupovu homiliju prenosimo u cijelosti:

Ovoga Božića s vama želim promišljati o nekim temeljnim postavkama našega kršćanskog življenja. Katekizam Katoličke Crkve u br. 359 ističe da samo u otajstvu Utjelovljenje Riječi postaje stvarno jasnim otajstvo čovjeka. Svi ovih dana pred očima imamo jaslice u koje je položeno novorođenče, Utjelovljena Riječ – Isus. Kao da taj skromni početak ovozemaljskoga života našeg Otkupitelja i nas vraća na početke, poziva na novost, otvara

mogućnost promjene smjera, daje priliku da u ozračju prihvaćanja vidimo sebe i druge, preispitamo vlastite vrijednosti i ciljeve. Nekako je duši prirodnije otvoriti se i osjetiti bliskost Božje prisutnosti u topлом, iako skromnom prostoru jaslica, negoli možda pred krutom realnošću Raspetoga. Pred jaslicama postajemo bliži samima sebi i jedni drugima. Pa i kada nas iskušto grijeha suoči sa križevima, u Križu raspetoga možemo prepoznati govor ljubavi koja je započela put dajući nam se u ruke u liku bespomoćna djeteta.

Kako god zamišljali te dane oko Isusova rođenja, manje ili više idiličnima, ne zaboravimo dvije stvari. Naime, tada su nebesa pjevala radosnu vijest pastirima iskazujući Bogu čast i zazivajući na ljudi mir, a zvijezde su govorile mudracima ukazujući na univerzalnost poruke spasenja. Hvala je dana Bogu, a svim su ljudima obznanjene Božja ljubav i blizina. Od te blizine živimo,

za njegovim mirom trajno čeznemo kao za domovinom. Koliko god bili jaki pokušaji da nas se uvjeri kako je mir moguć bez Boga, da istinske radosti može biti bez Božića, pred otajstvom Djeteta u jaslama razum nam obasjan vjerom govori drugačije. Nadasve, srce nam govori drugačije.

U tom su kontekstu tri stvari koje želim promišljati s vama:

1. važnost promjene perspektive – promatrati s cilja, a ne tek putovati k cilju

2. živjeti slobodom djece Božje

3. sačuvati otvorenost uma za aktualnost Božjih obećanja u konkretnim životnim prilikama.

Promatrati s cilja. Božić nas poziva da svoju životnu stvarnost promatramo iz perspektive svrhe i cilja našega kršćanskog poziva i života. Crkva nas uči da je svrha ljudskoga života spoznati i ljubiti Boga, a da je njegov cilj, postići jedinstvo i zajedništvo s njime. Svatko tko ima iskustvo uspona na planinske vrhunce, zna razliku između penjanja, usmjerenosti k vrhu koji tek treba osvojiti, i pogleda s vrha. Na putu smo izloženi nepredvidljivim naporima i još ne znamo koliko smo u stanju oduprijeti se iskušenjima. Ne vidimo sve staze, niti nam je poznata njihova prohodnost. A s vrha taj naš put ima posve drugu perspektivu. Napori više nisu nešto što nas okupira i iscrpljuje, već su dio jedne šire perspektive koja nam je bila nepoznata na početku puta. Božić nas u ozračju početka, mладогa ljeta, stavlja u tu perspektivu, nudi mogućnost da već sada živimo ljepotu ispunjenosti Božjih obećanja. Bog se približio nama. Nazvao nas je miljenicima i blagoslovio nas mirom. U to otajstvo treba uroniti, a ne gubiti snagu tražeći druge puteve i ponude kao da bismo sami svojim silama mogli postići mir i zadovoljstvo u životu.

Mudrost života. Što nam omogućuje takva perspektiva i kako je primijeniti na konkretnе životne stvarnosti? U prvom redu omogućuje nam mudrost života. S cilja lakše vidimo što je bitno, a što je nebitno za našu vječnu i vremenitu sreću. Zašto čekati zadnje trenutke života da bismo podvukli crtu, okončali nesloge s braćom, pomirili se s Bogom? Isus kaže: „Nagodi se s protivnikom dok si na putu.“ Protivljenja će uvijek biti, ali nagoditi se može samo netko tko zna razlikovati bitno od nebitnoga za svoj život. I zašto Boga činiti protivnikom kad nas je nazvao miljenicima?

Povjerenje u zdrav razum (razum obasjan vjerom). Ukorijenjenost duše u njezinu izvoru oslobađa od straha da ćemo zalutati zbog ograničenosti svojih spoznaja, da ćemo donijeti pogrešne odluke zbog nedostatka informacija, oslobađa nas pritiska da povjerujemo agresivno nametnutim promidžbama vrijednosti koje su nam neprihvatljive i strane. Jedan je suvremeni filozof zapisao da smo danas pozvani na jednostavnost svjedočenja očitim istinama: žena da je žena, muškarac da je muškarac; da je brak nešto između muškarca i žene; da dijete dolazi na svijet od oca i majke; da prirodna činjenica nije konvencionalna konstrukcija odnosno predmet društvenoga dogovora te da je podsjećanje na te činjenice danas teže od znanosti, čak i od čuda. Možemo se u potpunosti složiti s njime imajući pred očima zbivanja oko nas.

Živjeti slobodu djece Božje. Andeli su ljudi nazvali miljenicima Božnjim. Otkud danas toliko razočaranih i tužnih lica? Otkud tolika nesigurnost u vlastitu vrijednost, otkud malodušje i nepovjerenje u mogućnost uspjeha? Zašto među mladima toliko razočaranja i traženja utjehe u drogi, alkoholu i drugim ovisnostima? Sloboda djece Božje rađa se u okrilju obitelji, roditelja koji su ispravno po-

složili vrijednosti, dali mjesta Bogu i molitvi, koji su u svjedočanstvu ljubavi i vjernosti uspjeli rasti jer se nisu pouzdali samo u sebe. A upravo je obitelj postala najranjivija i najizloženija udarima pogrešno posloženih vrijednosti. Staviti Boga na prvo mjesto i vjerovati da si miljenik i miljenica, prepustiti se toj sigurnosti – eto najboljeg načina kako izbjegći zamkama egoizma i beznađa. Jedini je izraz svijesti da je svaki čovjek ljubljeno Božje dijete strahopoštovanje pred životom, strahopoštovanje koje se prelijeva u obzirnost, osjetljivost za potrebe drugoga, znači preduhitriti potrebe. Ono rađa sposobnošću da prepoznamo što tišti moga brata, sestru, prijatelja, čime mu mogu ublažiti bol. Ta svijest da sam ljubljeno Božje dijete, štiti me od malodušja i nepovjerenja u vlastite mogućnosti, čini od mene osobu koja je kadra dobro prepoznati u drugome i s lakoćom se nositi s poteškoćama života

Otvorenost uma za aktualnost Božjih obećanja. Događaj Božića nije samo nešto što se zbilo prije dvije tisuće godina i što nema veze s nama danas. Mir ljudima nije daleko obećanje, nego je oznaka vremena obilježenoga Božjom voljom za nas. Njegova je volja mir naš. Zašto onda toliki nemiri u srcima, tolike nesigurnosti koje rađaju agresija i tolika zarobljenost u prošlosti? Možda zato što ne računamo s Bogom. Ali ni toga prvoga Božića nije se računalo s njime. Nije bilo mjesta u svratištu. No, to ga nije spriječilo da se rodi. Skromnost štalice nije priječila da Josip i Marija ugoste kako pastire, tako i kraljeve. Zajednička im je oznaka traženje Boga. Jednima u jednostavnosti i ljepoti andeoskoga pjeva, drugima u mudrosti zvijezda. Sakramenti koje Crkva svakodnevno slavi, aktualiziraju Božja obećanja. Crkva je po njima živa. Svijet po njima živi. Ne bi se smjelo dogoditi ni da sama ostane zatvorena s pogledom u prošlost i možda s čežnjom za vremenima

svoje slavne prošlosti. Vrijeme je Crkve uvijek vrijeme konkretnoga čovjeka kojem je pozvana približiti otajstvo, učiniti da se osjeća ljubljени Božjim djetetom kojem je darovan mir. Crkva je ta koja ugošćuje jednostavne tražitelje Boga, bilo u skromnosti života, bilo u sofistiranosti znanstvenih laboratorijskih knjižnica.

Nikad ne gubiti nadu. Ta nam otvorenost uma ne dopušta da budemo ljudi beznađa, da se okamenimo u svojoj prošlosti, osobnim ili kolektivnim tragedijama, u svojim ranama. Dopušta da nam žilama struji život.

U poniznoj poslušnosti Marije i Josipa, u skromnim pastirima i bogatim hodočasnicima, u životinjama uz jaslice cijeli je svemir dao hvalu i slavu Bogu na visini, a na zemlju je zazvan mir ljudima. Dajući slavu Bogu, obogatimo se ovoga Božića tim mirom i budimo mironosci.

Biskup Ivan Milovan slavio misu na Božić u Puli

Porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan misu svetkovine Božića predvodio je u pulskoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije. Koncelebrirao je katedralni župnik vlč. Rikard Lekaj.

Na početku homilije biskup je ljetoputu božićnoga vremena sagledao u značenju riječi: „S velikom radošću slavimo i ove godine veliki blagdan Božića, koji uvijek iznova i doživljavamo kao *blagi dan*, dan dobrote Božje i ljudske, dan mira, blizine, srdačnosti, zajedništva: ponajprije u našim obiteljima, a onda i u župi, s prijateljima, znancima, sa svima. Mi ga jedni drugima čestitamo: želimo ga sebi i drugima učiniti lijepim jer taj nas dan čini boljima, sretnijima.“

S pogledom u povjesne okolnosti Isusova rođenja, mons. Milovan istaknuo je razliku između tadašnje „*pax romana*“, kada su mnogi narodi bili podjarmljeni, i Isusova mira. Isusovo nam rođenje govori o novoj teologiji mira i pomirenja svih naroda, koje se ne postiže podjarmljivanjem i nasiljem, nego ljubavlju i oprštanjem. „Ovo Dijete donosi svijetu istinski mir, *pax jesuana — Isusov mir*.“ To je smisao anđeoske pjesme: „Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim.“ „Miljenici su njegovi oni koji slijede njegov primjer ljubavi i solidarnosti te putem nenasilja stvaraju nove odnose među ljudima.“

„Otkad se prije 2000 godina zbio taj najveći događaj ljudske povijesti, jer od njega brojimo godine, s njim je počela nova, kršćanska, era, on je postao osovina naše povijesti. Za nas koji smo povjerovali u Krista, Bog više nije samo nepoznat, dalek i hladan Bog, a naš život prepušten zlokobnom usudu, *deštinu*. Ne, jer Onaj koji je tajanstveni, svemogući i vječni, postao je mali Bog, Božić, On se u Isusu Kristu objavio kao Bog ljubavi, solidaran na križu. On

je Emanuel – Bog s nama. Sam je rekao: ‘Ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta’ I blizu nam je po daru vjere, po molitvi, sakramentima, zajednici Crkve. ‘S Bogom nikad nisi sam. S njim uvijek smijemo računati i na njega se osloniti’, citirao je biskup Milovan papu Benedikta XVI.

„Postavši čovjekom, Bog nam je pokazao kako je ‘biti čovjek’ nešto veliko, božanski veliko. Dijete iz Betlehema novi je Adam, glava novoga čovječanstva, onakav čovjek kakvoga je Bog zamislio i na početku stvorio, prije nego je čovjek postao zaražen grijehom. Krist Bogočovjek postao nam je model/uzor kako živjeti, za koje se vrednote zalažati; pokazao nam je što je čovječno i Božje, a što nečovječno i protivno Bogu.“

Propovjednik je u nastavku istaknuo kako je najveća bezbožnost ljudska sebičnost, „kad mi sami sebi postanemo bogovi, kada sve mora nama služiti, a bližnji su nam daleko od očiju i srca. Ovo božićno Dijete sažet će kasnije kao Učitelj života svoj nauk o čovjeku kao bližnjemu u riječima: ‘Bio sam gladan, žedan, bolestan, gol ... i pomogli ste mi. Što god učiniste jednom od ove moje najmanje braće, meni učiniste.’“

„Evangelje, opisujući Isusovo rođenje, govori o idili svjetla, radosti, mira. Postoji, međutim, i ona druga, crna strana Božića. Bio je to naporan put od Nazareta do Betlehema, odbijanje gostoprivredstva mладом paru, noćna hladnoća i potpuna nebriga svijeta za to Božje rođenje“, rekao je propovjednik. „A naš današnji svijet?“ zapitao se u nastavku. „Što reći o svemu sivilu nevjere, pokvarenosti, nepravde prisutnom u svijetu oko nas danas? Je li ono bolje ili gore od stanja svijeta u kojem se Krist bio rodio? Zapravo, malo je kada u povijesti bilo pravoga poštovanja i brige za čovjeka. To je

misterij zla, misterij grijeha, trajno prisutan u ljudskoj povijesti. I kako je onda Krist mislio mijenjati taj svijet zla i grijeha nabolje? Pa onako kako je i započeo svojim rođenjem: na način kvasca u ljudskom društvu, nenasiljem. No, činio je to hrabrim svjedočenjem Božjih ljudi, istinskih kršćana, zauzetih za vrednote Evangelijske, za pravdu, istinu i ljubav na svim područjima života.“

„Božić je. Slavimo rođenje Onoga koji je za sebe rekao da je svjetlo svijeta. On je svojim primjerom života i riječima obasiao i prozeo povijest čovječanstva, pa i naše živote. Slaviti radosno Božić znači iznova doživjeti da se On za nas osobno rodio, otvoriti njegovu svjetlu naše pameti i srca; čuti njegovu poruku koja je poziv na obraćenje, ali i na radost i mir. Osluhnimo ovoga Božića poruku iz Betlehema koja nam je upućena. Otvorimo se Njemu da rasvijetli naše pameti, srca i duše. S tom željom želim vam svima sretan Božić“, zaključio je biskup Milovan.

Prije završnoga blagoslova katedralni je župnik svima nazоčnimа čestitao Božić, a biskupu Milovanu i imendantu koji će proslavit za dva dana, o blagdanu sv. Ivana apostola.

Misu je glazbeno uzveličao katedralni zbor, uz orguljsku pratnju Paole Batel, a dirigirao je Patrik Andrea, koji je ujedno otpjevao i psalam. (G. Krizman)

Obilježena 300. obljetnica suza Majke Božje

Unedjelju, 26. prosinca 2021. godine, apostolski administrator Porečke i Pulsko-biskupije nadbiskup mons. dr. Dražen Kutleša predvodio je svečano misno slavlje povodom obilježavanja 300. obljetnice suza Majke Božje Supetarske. Koncelebrirao je kancelar Biskupije mons. Sergije Jelenić te supetarski župnik, pavlin, p. Mate Kolak.

Nadbiskup je u uvodnom pozdravu podsjetio da se toga dana osim obljetnice suza slike Majke Božje u toj crkvi, slavi i blagdan Svetе obitelji te spomen sv. Stjepana prvomučenika.

U prigodnoj homiliji nadbiskup je sagledao Svetu obitelj u trima vremenskim periodima: Marija i Josip prije Isusova rođenja, tročlana Sveta obitelj te život Marije i Isusa nakon Josipove smrti. Govoreći o periodu nakon anđelova navještenja, toga osjetljivog trenutka odnosa, propovjednik je istaknuo da je Svetu obitelj uzor u povjerenju među partnerima, povjerenje je najvažnije u nadilaženju svih poteškoća. Govoreći o periodu oko Isusova rođenja, spomenuo je mnoge nedaće koje su morali nadvladati, naporna putovanja u visokom stadiju trudnoće,

rodbine koja im nije pružila očekivano gostoprimstvo te smještaja u štalu pored životinja. „Jedino ih primaju životinje. One prihvataju svakoga jer imaju taj božanski instinkt i nisu kao ljudi ljubomorne i nisu egoistične kao mi, one znaju dijeliti jer je to normalno i prirodno i nisu kao ljudi koji žele nagomilavati da imaju za sebe, a kako će drugima biti, nije ih briga“, istaknuo je nadbiskup. Kao ključnu riječ toga drugog perioda istaknuo je poniznost, to je bit Božića. U obiteljskim odnosima trebamo biti ponizni, rekao je biskup, te nadodao kako bi obitelji trebale biti kao isповjedonice, a ne kao sudnice. Govoreći o trećoj fazi, koju karakteriziraju žrtva i patnja, propovjednik je istaknuo da je ljubav žrtvovati se za drugoga, najuzvišeniji izraz žrtve jest Isus, koji je žrtvovao ovozemaljski život.

Proslava 300. obljetnice plača Gospine slike u ovoj crkvi prigoda je da se zapitamo o značenju. Vidimo da je Blažena Djevica Marija toliko puta plakala u svome životu, vidimo da je podnijela mnogo patnje. „Zašto je sve to trebalo?“ zapisao se propovjednik. Svetu obitelj moral je proživjeti toliko plača i

patnje kako bi nam postala uzor. I mi smo pozvani u svojim patnjama i u svojim suzama gledati u Isusa Krista. Jedino u suzama možemo na pravi način shvatiti bit nečega. Nadbiskup je potaknuo okupljene vjernike da znaju cijeniti posebnost događaja suza Majke Božje Supetarske jer je to poziv na obraćenje. Istaknuo je nadalje da nam Blažena Djevica Marija poručuje tri stvari: kako Bog od nas traži da budemo sveti, da živimo u iščekivanju kao Sveti obitelj te da kao Ivan Krstitelj budemo preteča Isusu, da upućujemo ljudi na njega te da odgajamo mlade generacije koje će jednom činiti društvo kakvo Bog želi, rekao je između ostalog nadbiskup Kutleša.

Na kraju je pred slikom Majke Božje Supetarske moljena Posvetna molitva, u čemu su osim biskupa sudjelovali i domaći župljeni, predstavnici raznih dobnih skupina.

Ikona Majke Božje Jasnogorske (Čestohovske) na glavnom oltaru župne crkve sv. Petra i Pavla u mjestu Sveti Petar u Šumi (Pazinski dekanat) u srednjoj Istri odavno se časti kao čudotvorna te joj gotovo tri stoljeća hodočaste vjernici. Naiime, slika Majke Božje proplakala je krvavim suzama 1721. godine. Gospa je proplakala na Badnjak u tijeku mise Zornice, čemu su svjedočili fratri, mnoštvo vjernika te je sve viđeno, zabilježeno i potvrđeno od tadašnjih crkvenih vlasti. Prvi je suze na slici opazio otac pavlin Pavao Subski, jedna je suza istekla od sredine čela do usana, a druge tri pojavile su se pod okom i tekle do nosnica. Sve do 1. siječnja vjernici su gledali Gospino lice prekriveno suzama te je taj dan pred mnoštvom i porečkim biskupom De Nigrisom otac Subski misnim rupčićem otiraо kaplje s Marijina lica. Tragovi suza i danas su jasno vidljivi na slici, kao i to da su suze obrisane.

(G. Krizman)

SV. PAVAO PUSTINJAK I PAVLINI

„Nitko ovako ne moli da bi prijetio, nitko sa suzama ne ocrnuje, i čudiš se što te ne primam, a došao si nakanivši umrijeti?“ bile su riječi kojima je sv. Pavao I. pustinjak napokon otvorio vrata svoje spilje i srca Antunu pustinjaku, nakon duge i mukotrpne potrage kojom ga je tražio. Naime, sv. Jeronim, pisac kratka (i jedina) životopisa sv. Pavla, cijelu priču donosi uglavnom s gledišta sv. Antuna i kroz njegovu potragu za Pavlom prenosi svjedočanstvo o životu toga prvog junaka Kristova. Sv. Antun uputio se u duboku pustinju kako bi, po riječi Kristovoj, kojega je u snu video, pronašao najsvetijeg molitelja, duhovnika, asketa, pustinjaka. I nakon što ga je mnogo dana tražio ulazeći sve dublje i dublje u pustinju, i nakon što se na tom putu susreo s različitim zvijerima (napastima) i mitološkim bićima, ugledao je spilju u kojoj je Pavao živio. Međutim, kada mu se približio da se upoznaju, sv. Pavao skoro mu je zalupio vrata pred nosom. Tada je Antun dobio priliku iskazati svu svoju redovničku strpljivost i želju da se susretnu te je svoju molbu zaključio riječima: „.... jer ako ne uđem, ovdje, baš ovdje pred tvojim ču vratima umrijeti [od čekanja]: pa ćeš mi barem tijelo pokopati.“

Dragi čitatelji, zamoljen da nam predstavim ukratko lik i djelo sv. Pavla, našega nebeskog zaštitnika, po kojem mi pavlini nosimo to dično ime, htio sam to učiniti upravo ovom kratkom skicom iz njegova života. Naime, često sam se nalazio u situaciji da bi netko meni, ili ja nekome, trebao nešto predstaviti ukratko, pa bih uvidio da to nema smisla, jer ljepota svake životne priče jest u njenim detaljima, koje svaki sažetak mimoilazi. A upravo to ne bih htio, da se ti i ja u ovom kratkom tekstu mimođemo. E sad, kako sam ja zapravo mlađi fratar, a još mlađi župnik (svega 9 mjeseci u trenutku pisanja), odlučio

sam naš susret prepustiti primjeru sv. Jeronima, jer ako su se na ovaj način uspješno susreli (a zapravo i prijateljski zavoljeli) sv. Pavao i sv. Antun, a obojica nisu bili nešto naročito brbljavi, društveni tipovi, ima nade da će i nas ovaj članak približiti. No, prije nego nešto kažem o sebi, treba dovršiti pripovijest o upoznavanju naših (i Kristovih) protagonisti.

Prikazujući Pavla koji tvrdoglavu zatvara vrata svoje spilje, ne želeteći ih otvoriti, sv. Jeronim želi pokazati kako je teško ući u odnos s nekim, pa makar se radilo o vrlo svetom čovjeku. Nije lako ući, ali nije lako ni otvoriti. Ne zaboravimo, u pustinji (a i u našem svijetu) vrebaju mnoge napasti, zla i opasnosti. Samo nerazuman čovjek otvara strancima! S druge strane, sv. Antun to zatvaranje vrata ne shvaća kao odbijenicu, nego više kao priliku da pokaže i dokaže svoju ustrajnost i pruži Pavlu priliku da ga upozna. Imam osjećaj da mu je to bilo i dragو jer je to bila potvrda kako je uistinu pronašao nekoga većeg od sebe, koji mu je imao pravo samo tako, „iz čista mira“, unatoč dugoj potrazi, bez ikakva obzira, zalupiti vratima pred nosom. To i vidimo u nastavku njihova razgovora. Naime, dok s jedne strane Antun pokazuje veliku strpljivost i čvrstu namjeru da upozna Pavla, čak i pod cijenu smrti, Pavao mu otvara na još provokativniji način: „Što misliš da će ti netko otvoriti ako si tako blizak sa smrти?“ (otprilike). Drugim riječima, pravi Kristov učenik, kojeg nam ovdje po Jeronimovu svjedočanstvu utjelovljuje Pavao, sa smrти nema i ne želi imati ništa zajedničkoga jer je on (Pavao) u pustinju prvenstveno došao spasiti i tražiti život, a ne da se trapi i umire svijetu. Ta pokora, skrovit i surov život, nisu ništa drugo nego samo vanjski pokazatelj da je sv. Pavao otkrio „nešto“ novo i dragocjeno, nešto što mu omogućuje da bez ikakva žaljenja sve-

mu svijetu kaže „zbogom“, hrabro, ponosno i slobodno. I kao takav, spreman je otvoriti tajne svoga srca samo onome, koji je spreman prihvati takve ideale svetosti života. Svi ostali, rekao bi Isus, neka kao mrtvaci idu pokapati svoje mrtve jer se poziv za upoznavanje sv. Pavla I. pustinjaka ne rađa iz potrebe da se oslobođim nekih grijeha, patnji ili ozdravim od nekih boli, nego iz čežnje za traganjem najveće avanture života. Drugim riječima, ako tražiš pravi Život, nećeš ga pronaći dok si usmjeren na svoje potrebe, primanja i davanja, razočaranja ili planove. Sv. Pavao nije nekakav duhovni pomoćnik, liječnik ili čudotvorac kojem ćeš se obratiti za neki savjet ili pomoć. On je samo mali, skromni proročki znak da si na dobru putu da susretneš Gospodina. I koliko god nam to zvučalo „malo previše“, ne treba zaboraviti činjenicu da sv. Jeronim piše sve ovo s namjerom da u konačnici objasni korijene snage i kreposti kršćansko-života.

Jeronim je svjedok dvaju velikih svjetskih procesa svoga vremena (s početka 5. st.): s jedne strane svjedoči polaganu raspadu antičke kulture Zapadnoga Rimskog Carstva koje će se 50-ak godina nakon njegove smrti i raspasti, provalom germanskih naroda, i s druge strane, hrabrom razvoju kršćanstva koje će nadići raspad Carstva i udariti temelje Europe i moderne civilizacije. Na početku svega toga, rekao bi sv. Jere, stoji jedan tihi, ali snažni poziv: tražiti Boga u pustinji kreponsa života, tj. tražiti samo Njega. Taj antički ideal nikad nije nestao, ali je u 13. st. doživio novi procvat. Pojavom nove društvene klime i novih crkvenih redova, pustinjaci iz Panonije okupljaju se pod vodstvom bl. Euzebija Ostrogonskoga i s ciljem nasljedovanja Krista, u skrovitu životu, kao uzor i zaštitnika izabiru sv.

Pavla I. pustinjaka. Tako započinje povijest našega pavlinskog reda, koja traje i danas.

Odlukom naših viših poglavara prošle godine na proljeće u našem samostanu u Sv. Petru u srcu Istre došlo je do promjene fratara, tako da smo priliku za novu istarsku avanturu dobili p. Jure (prošlogodišnji mladomisnik) i ja, p. Mate. Obojica smo rodom Hercegovci rođeni u Zagrebu. P. Jure proteklih je šest godina proveo u Krakowu gdje je po završetku studija filozofije i teologije zaređen za svećenika. Ja sam, pak, studirao u Rimu, gdje sam proveo petnaest godina, i trenutno pišem doktorat iz biblijskih znanosti na temu Isusova djetinjstva u Lukinu evanđelju. Dobro nam došli u Sv. Petar i veselimo se dalnjem upoznavanju i prijateljstvu. +bbB
(p. Mate Kolak, OSPPE)

Biskup Milovan na svetkovinu Bogojavljenja u Puli

Porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan misno je slavlje o svetkovini Bogojavljenja, u četvrtak, 6. siječnja 2022. godine, predvodio u pulskoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije.

Biskup je na početku homilije napomenuo kako su kraljevi krenuli na put koji je zahtijevao mnogo hrabrosti no njih je nosilo veliko nadahnuće, velika životna odluka i spremnost na svaki rizik. Podsjetio je ukratko na način kako su dolazak mudraca opisala tri evanđelista. „O tom događaju evanđelist sv. Matej ispripovjedio nam je sve detalje. Ali paradoksalno, upravo Matej koji je po rođenju bio Izraelac, opisuje kako Novorođenome dolaze predstavnici poganskih naroda. A suprotno, evanđelist sv. Luka, koji je bio rodom iz

Antiohije i vjerojatno nije bio Židov, upravo on u opisu Isusova rođenja spominje kako se Isusu prvi dolaze pokloniti pastiri, pripadnici izraelskog naroda.“ Spomenuo je i sv. Ivana koji svojim tekstom u evanđelju prelazi sve materijalne granice te povezuje nebo i zemlju, transcendentni i immanentni svijet: Sin Božji, vječna Očeva Riječ, Misao, Logos uzela je ljudsku narav, učinila se smrtnim čovjekom i nastanila se medu nama.

U nastavku je napose istaknuo kako je to prikazao evanđelist Matej koji je jasno odredio povijesni okvir, „u Betlehemu judejskome u dane Heroda kralja“. Naglašeno je da mudraci predstavljaju početak hoda čovječanstva prema Kristu, „s njima započinje povorka koja ide tijekom čitave povijesti, a predstavlja iščekivanje ljudskoga duha i kretanje religija i ljudskoga uma prema Kristu“ te da oni pred Isusom padaju ničice i tako priznaju njegovo kraljevsko dobrostanstvo. Četvrti naglasak stavljen je na zvijezdu koja je dovela mudrace, ali u Svetome Gradu zasjala im je zvijezda Svetoga Pisma, Božje Riječi, koja im je objavila Sina Božjega te koja će ih dovesti do vjere. „Svaki čovjek ima svoju zvijezdu, a to je najprije svjetlo razuma, koji ga potiče i vodi na put traženja, „Zvjezdano nebo nada mnom i moralni zakon savjesti u meni, dovoljno mi govore o Bogu,“ citirao je biskup Immanuela Kanta. „A ako nas na tom putu obasja i svjetlo Božje Riječi, ponovit će se scenarij iz Betlehema: Čovjek će s vjerom pasti ničice pred Otajstvom Božjeg djeteta, pokloniti se i dare pri-

nijeti. A onda, obasjan tim svjetlom, i sam će postati zvijezdom koja će u životu drugima znati pokazati put koji vodi do Krista.“

“Danas, na blagdan Bogojavljenja Crkva zahvaljuje Bogu upravo za dar vjere“, nastavio je biskup, „za tu zvijezdu našega vjerničkog života. Na tom su daru sudjelovali i sudjeluju toliki ljudi i narodi. Upravo sveti Mudraci, koji su s Istoka došli u Betlehem, stoje na čelu povorke vjernika kao prvi svjedoci i nosioci dara vjere. U njima vjera ima svoj najbistriji izražaj: vjera shvaćena kao nutarnje otvaranje čovjeka, kao odgovor Božjem svjetlu, Božjem očitovanju. Za tu svjetlu ‘zvijezdu’ koja je i kraljevima s Istoka pokazivala put u mraku u sumaglići njihova hoda, mi danas Bogu zahvalujemo.“

„Vjera je svjetlo u našim dñima, duhovna zvijezda našega života. To je vjera u dobrog Oca, koji nas kroz sve kušnje vodi, voli i ne ostavlja bez utjehe. Kad nam se čini da su nam sve lađe potonule, On nam vraća snagu i mir. To je vjera u Božju Providnost, u pravdu njegovu u vječnu nagradu. To je ona vjera koja nas puni nadom u ponovni sastanak s našim milima i dragima: vjera u bolji, u vječni život gdje će Bog ‘otrti svaku suzu s naših očiju te smrti više neće biti; ni tuge ni jauka ni boli...’“, citirao je propovjednik Knjigu Otkrivenja. „Ostaje nam samo moliti Gospodina neka nam umnoži ojača takvu vjeru. Neka u sumnjama našim bude Svjetlo koje trmine razgoni. Gospodine, budi nam potpora u svim tjesnacima života i vođa u životnim borbama. Nama svima koji smo te upoznali svjetлом vjere budi melem našim ranama i spasenje našim dušama“, zaključio je mons. Milovan.

Na kraju misnoga slavlja biskupu je na predvođenju slavlja zahvalio župni vikar katedralne župe vlc. Leonard Škec.

(G. Krizman)

Preminuo fra Ilija Vrdoljak

Fra Ilija Vrdoljak preminuo je subotu, 1. siječnja 2022., u 73. godini života, 56. redovništva i 46. svećeništva, u Franjevačkom samostanu u Rovinju.

Fra Ilija rođen je 20. ožujka 1949. u Kovačevcima (BiH), od oca Mijata i majke Lucije rođ. Stanić. Nakon djetinjstva i osnovne škole u rodnom mjestu stupio je u Franjevačko sjemenište u Zagrebu. U novicijat Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda ušao je 21. kolovoza 1966. u Cerniku. Nakon godine novicijata, 22. kolovoza 1967. položio je prve redovničke zavjete. Studij teologije završio je u Zagrebu. Svećane redovničke zavjete položio je 2. prosinca 1973. u Zagrebu, a za svećenika je zaređen 4. travnja 1976. godine u Zagrebu.

Nakon ređenja svoju svećeničku službu obavljao je kao mladomisnik neko vrijeme u Kozari Boku u Zagrebu, kao zamjenik upravitelja župe, da bi zatim proveo sljedeće dvije godine kao župni vikar u župi i samostanu u Klanjcu. Poslije toga, od 1978. do 1980., obavljao je službu župnoga vikara u Čakovcu. Potom postaje voditeljem Hrvatske katoličke misije u St. Pöltenu (1980. – 1983.) i u Salzburgu (1983. – 1987.).

Zatim se vraća u Domovinu u samostan u Zagrebu na Svetu gdje je bio gvardijan i župnik od 1987. do 1997. nakon čega ponovno odlazi u Hrvatsku katoličku misiju, ovaj put u Beč kao njen voditelj, gdje je proveo najduži vijek svojeg redovničkog i svećeničkog služenja u pastoralu, od 1997. do 2012. Potom biva premješten

o. Ilija Vrdoljak na proslavi bl. Julijana u Balama, 1. svibnja 2021.

u Našice kao vikar samostana i župni vikar.

Godine 2014. izabran je na službu Provincijalnoga ministra Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, koju je obavljaо sve do 2020., nakon čega odlazi u Franjevački samostan u Rovinj gdje je bio predstojnik kuće i župni vikar sve do svoje smrti. Više je puta bio izabran za definitora Provincije. Godine 2014. primio je u Beču visoko odličje za zasluge Republike Austrije – Zlatni križ časti, kojim ga je odlikovao tadašnji austrijski predsjednik Heinz Fischer, zbog predanog dušobrižničkog rada na integraciji ljudi hrvatskoga podrijetla u austrijsku sredinu, očuvanju vjere i materinskoga jezika, kao i očuvanju kulture i sakralne baštine.

Ispraćaj iz samostanske crkve u rovinjskom Franjevačkom samostanu bio je u utorak, 4. siječnja 2022. godine, u 17 sati. (Tekst i foto: G. Krizman)

Proslava sv. Nicefora u Pićnu

Dana 30. prosinca 2021. ,na uočnicu Silvestrova, kada naša Crkva časti sv. Nicefora, i župa Navještenja Marijina Pićan također je svečanim misnim slavlјem proslavila svoje svete suzaštitnike Nicefore, mučenika i biskupa.

Koliko nam je poznato, jedino Pićan ima sv. Nicefora za zaštitnika, odnosno, kao što je navedeno dva istoimena svetca zaštitnika, što je također jedinstven slučaj, i to Nicefora – ranokršćanskoga mučenika iz Antiohije iz III. st., i biskupa pićanskoga, Nicefora koji je umro 546. g. u Umagu. Nekada se sv. Nicefora, antiohijskoga mučenika, častilo u mjesecu svibnju, a pićanskoga biskupa na glasu svetosti na navedeni dan u prosincu, ali se kasnije taj dan – 30. prosinca uzelo za dan kad se posebno spominjemo i kad častimo obojicu svetaca. Kako to pada u božićnoj osmini, ugodaj i samo ozračje u crkvi, posebno misnoga slavlja, pa tako i duhovno, iako, nažalost, s manjim brojem vjernika, ipak bude svečano i u vidljivim znakovima ponovnoga rođenja našega Gospodina i Otkupitelja Isusa Krista (bijela liturgijska boja, jaslice, žuborenje vode, Presveto Djetešće u jaslama uz Presvetu Majku svoju i našu, skromni pastiri i ovčice).

U prigodnoj propovijedi župnik Antun Kurelović retorički se zapisao podsjetimo li se i promislimo li kada kakvi su to Božja providnost i poklad vjere nama Pićancima dani kad nam je još u III. st. na ovo „kam brdo s položajem biskupske štapa na stjeni“ (kako je Pićan slikovito i duboko značenjski nazvao posljednji pićanski biskup A. A. dei Piccardi) doveo mučenika za Krista Nicefora, potom opet u VI. st. drugoga Nicefora, biskupa na glasu svetosti. Što ćemo mi od svoje vjere ostaviti svojim potomcima, što uopće imamo svoje, koji je naš

doprinos, jesmo li došli do toga da je pitanje možemo li sačuvati barem to što smo primili i naslijedili, a kamoli dodati i nadograditi još i svoj doprinos? Retrospektivno se u kraćim crtama vlč. Kurelović podsjetio nekih od biskupa koji su trajno obilježili Pićan i Pićansku biskupiju, poglavito u gradnji prelijepa zdanja glavne župne crkve do njezina današnjeg izgleda, ali i drugih župnih crkava (jer samo po Duhu Svetom iz namisl i vjere mogu proizići i takva zdanja, a i gdje bismo imali izvore vjere ako ne u svojim crkvama, misama i sakramentima), pa tako iz 1610. biskupa A. Zare, koji je započeo preuređenje crkve iz oblika poznatoga još iz XIV. (umro upravo 30. prosinca 1621., pokopan u grobnici u glavnoj župnoj crkvi), pa biskupa Cecottija, koji je dao dograditi bočne lađe s još šest pokrajnjih kapela, pa A. Marenzija, koji je napisao životopise naših zaštitnika svetih Nicefora, a u izvještu Papi 1644. navodi da je narod Biskupije marljiv, da broji 8000 duša, da prosjaka nema, ali i da su prihodi Biskupije skromni i nedovoljni za godišnje preživljavanje, a dao je izraditi i prve orgulje. Spomenut je i biskup J. F. S. Marotti, koji je 6. lipnja 1717. okrunio čudotvornu sliku Majke Božje na Svetoj Gori u Sloveniji. Danas područje Pićanske biskupije broji puno manje duša, ljudi se služe tehnološkim pomagalima, i u tom smislu puno lakše žive, ne oru, ne žanju i ne kopaju ručno od zore do mraka da bi se prehranili, ne pješače bosi ili u probušenim i pohabanim cipelama na misu, trpeze su prepune svakakvih delicija i vremena odvojena za „adventiranje“, „lude dočke i provode“. Uza svu užurbanost i geslo „vrijeme je novac“ nema se potrebe za pokrajnjim kapelama, pa čak ni srednjom lađom u crkvi, po broju vjernika na misnim slavlјima, evo, čak ni za jedinstvenoga spomena svojih nebeskih svetih zaštitnika. Istina, možda su baš zbog

toga izazovi teški na drugi način pa, eto, i specifične su pandemiske okolnosti. No, *quo vadis*, svijete, kamo kršćanska Europa? Jesi li to uopće kad Boga ne želiš u svojim temeljnim dokumentima, kad brišeš naravne zakone pod tobožnjom krankom jednakopravnosti sviju, kad Boga svoga odbacuješ, kad slaviš i luduješ uime nekih novih advenata i *xmasa*, a pravoga Boga i pravoga Čovjeka ne vidiš ni simbolično u jaslicama pod jelkom ni stvarno u svom srcu? U smislu ovih promišljanja, a na tragu vjere koja je resila naše sv. nebeske zaštitnike Nicefore, čiji kipovi budno čuvaju glavni oltar u glavnoj župnoj crkvi i glavna ulazna vrata na pročelju, a slikovni prikazi prvi desni bočni oltar, vlč. Kurelović podsjetio se i nekih naslovnih pićanskih biskupa (Pićanska biskupija ukinuta je bulom pape Pija VI. 1788.), među kojima nadbiskupa mons. Josipa Pavlišića, a sada taj naslov nosi pomoći biskup zagrebački u miru dr. sc. Valentin Pozaić, kojem i ovom prilikom zahvaljujemo za molitve i ljubav u srcu za Pićan i Pićance. Mi nismo veliki ni jaki u svojoj vjeri kao naši zaštitnici, ali molimo ih za pomoć i zagovor i vjerujemo da nas novorođeni Sin Božji Isus Krist, Presveto Djetešće Betlehemsko, naš Otkupitelj, u beskrajnoj ljubavi svoja milosrdnog srca vidi i čuje u tim molitvama. (Davorka Smoković)

Nova crkvena zvona na crkvi bl. Alojzija Stepinca u Škropetima

Crkva bl. Alojzija Stepinca u Škropetima, posvećena 2010. godine, zbog svoje ljepote i prostrana okoliša, postala je mjesto okupljanja, hodočašća, obiteljskih slavlja i raznih drugih priroda. Sve dosad dodali bismo „iako nedovršena...“ To više nije slučaj: krajem prošle godine na preslicu crkve postavljena su dva zvona koja automatski odzvanjavaju pune sate, kao i „Andeosko pozdravljenje“ u 06,00, u 12,00 i u 18,30 sati.

Zvona težine 260 i 150 kg odlivena su u poznatoj ljevaonici De Poli iz Veneta, ukrašena hrvatskim pleterom i natpisom „Škropeti 2021.“

pored toga na većem je zvonu odliven reljefni lik i ime bl. Alojzija Stepinca, kao i natpis „U ljubavi prema svome narodu ne dam se ni od koga natkrilit“, dok manje zvono ima reljef i ime bl. Miroslava Bulešića i natpis „Moja osveta je oprost“.

Pri realizaciji ovoga nemalog zahvata treba istaknuti vrijedne župljane i župnika, a posebno treba naglasiti veliku finansijsku podršku Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije.

Kao i svaka kuća, tako i crkva treba stalno održavanje, dogradnju i uređivanje, ali ovim je činom i naša crkva postala potpuna, završena. Takav događaj svakako treba prigodno obilježiti: blagoslov zvona bit će na dan proslave bl. Stepinca u našoj župi u nedjelju, 13. veljače 2022. Prilika je to još jednom s poštovanjem i zahvalnošću prisjetiti se naših roditelja kao začetnika ideje (još davne 1955. godine), Odbora za izgradnju crkve, svećenika i biskupa, vjernika, kao i svih donatora koji su na razne načine doprinijeli završetku jednoga tako zahtjevnoga i korisnog projekta koji će biti „mjesto okrepe duha budućim naraštajima“ – kako to piše na pročelju nadvratnika na ulazu u crkvu. (A. Mališa)

Sveta Foška

O svetoj Foški

O životu svete Foške znamo jako malo, a i to što znamo, dolazi nam iz srednjovjekovnih kronika o mučenicima (martirologija), čiju točnost ne možemo pouzdano provjeriti. Život svete Foške opisuje se u nekoliko međusobno različitih spisa (kodeksa). Po opsežnosti ističe se spis pod nazivom *Codex Carthusiae Coloniensis*.

Prema predaji, Foška i njezina dadijla Maura (i sama proglašena svetom) živjele su u gradu Sabrati u današnjoj Libiji u 3. stoljeću. Foška, rođena u poganskoj obitelji, čula je za kršćanstvo po prvi put u svojoj petnaestoj godini i osjetila je želju da postane kršćanka. Ubrzo je otkrila tu želju svojoj dadijli i majci koje su je, bez da su išta rekle njezinu ocu, odvele kršćanskom svećeniku Hermolaju. On ju je podučio kršćanskom nauku i zatim krstio i nju i njezinu dadijlu. Kad je saznao za to, njezin je otac odlučio kazniti Fošku te ju je zatvorio u jednu prostoriju tri dana bez ikakve hrane. Više puta ju je nastojao odvratiti od kršćanske vjere, no Foška je ostala čvrsta u svojoj nakani. Kad je u grad stigao novi namjesnik, Kvincijan, ljutit otac prijavio mu je i Fošku i Mauru. Ipak, kada su ih vojnici

došli pograbiti, našli su ih u društvu anđela te nisu uspjeli u svom naumu jer im se nisu usuđivali prići. Ubrzo nakon toga, hrabre su žene same otišle pred namjesnika koji ih je osudio i zatim okrutno mučio. Kako se ni jedna ni druga nisu htjele odreći svoje vjere, nakraju su pogubljene mačem 13. veljače 250. ili 251. godine. Tijela su im bačena u more, a zatim su ih nepoznati mornari uzeli i sahranili u jednu šipiju blizu Sabrate.

Nakon mnogo godina, kada su Libiju osvojili muslimani, kršćanski mornar pod imenom Vitale, potaknut božanskom objavom, prevezao

je njihova tijela do otočića Torcello blizu Venecije gdje se i danas nalazi crkva iz 12. stoljeća posvećena ovim mučenicama.

Njihov se kult počinje širiti u 12. stoljeću upravo pod utjecajem Republike Venecije, no uglavnom unutar okvira same države. Tako se njihovo štovanje proširilo i do Istre gdje danas imamo crkve sv. Foške u Vrsaru, Žminju i u mjestu Batvači blizu Vodnjana, o kojoj ćemo reći nešto više.

Bazilika sv. Foške

Pokraj naselja Batvači nalazi se dojmljiva bazilika sv. Foške, važan kulturno-povijesni spomenik koji je s obzirom na svoju veličinu podignut podalje od naselja i današnjih kuća za odmor. Ne postoje dokumenti iz kojih bi se moglo zaključiti kada je sagrađena. Postojeća bazilika sv. Foške nalazi se nedaleko pretpovijesne gradine. Zidana je kao trobrodna bazilika. s bočnim brodovima visokim gotovo koliko i glavni brod. Tri para polukružnih arkada dijelilo je glavni brod od bočnih zidova. Istočne su arkade veće od ostalih i naslanjaju se na četvrtaste monolitne pilastre, a ostale se arkade uzdižu na masivnim zidanim stupovima. Na istočnoj strani ponešto suženo začelje završava trima apsidama četvrtastoga oblika. U svakoj je apsidi

zidani oltar osvijetljen kroz prozor u središtu apside. Osobine konstrukcije crkve i njezine dimenzije navele su stručnjake da je određeno kao predromaničku, odnosno građevinu iz razdoblja ranoga srednjeg vijeka. Način ukrašavanja pročelja motivom plitkih visećih arkada karakterističan je za romaničku arhitekturu. Budući da je neosporno utvrđeno da su lebdeće arkade istodobne s gradnjom crkve, cijelu građevinu treba smatrati romaničkom ili ranoromaničkom. Crkva sv. Foške jest „arhitektura bez arhitekta“. Govore nam to brojni rustični detalji, svaki je prozor različite veličine, „kapiteli“ arkade obične su ploče priklesana kamena što znači da u gradnji nisu sudjelovali vještici klesari. Treba pretpostaviti da su graditelji crkvu zidali po uzoru na neku drugu, stariju crkvu, vjerojatno iz neposredne okolice. Možda je to bila upravo nešto veća trobrodna bazilika kod Gurana, sagrađena u 8. stoljeću. Sveta Foška i bazilika u Guranu prostorno su skoro identične. Graditelji su ipak pokušali u detaljima slijediti onovremeni, ranoromanički arhitektonski jezik. To su one lebdeće arkade, koje su, pomalo nespretno, upuštajući zid u arkadnom polju, izveli na pročelju i začelju crkve. Sve nam to govori da je crkva sagrađena, vjerojatno, na prijelazu iz 11. u 12. stoljeće, što znači neposredno prije nego je njezina unutrašnjost opremljena izvrsnim zidnim slikama. Dakle, crkvu su vjerojatno zidali domaći majstori, ali su zidne slike izradili vrsni slikari koji su u Istru došli iz

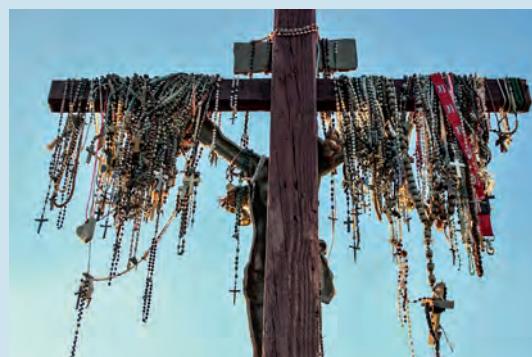
udaljenih krajeva nedugo nakon njezine izgradnje, i to je najmonumentalniji primjer romaničkoga zidnog slikarstva u Hrvatskoj. Ikonografske i stilske osobine zidnih slika izvrsno je objasnio Branko Fučić. Njegovom tumačenju teško je nešto pridodati: „Vrlo je reprezentativan i monumentalan dojam slikarije na trijumfalom luku. Taj se dojam nameće gledaocu već simetričnom osnovom prikaza koja se ugradila u arhitekturu, naglašavajući svojom osovinom zaključak središnje osovine crkvena tijela i nadograđujući se nad okomitu osovinu glavne apside. U sredini te kompozicije je hijeratski frontalni lik Kristov što sjedi na prijestolju, optočenom dragim kamenjem. Desnicom pred prsim Krist blagoslivlja po istočnom obredu, ljevicu polaže na rastvoreni svitak, osovlen na koljenu. Okružen je velikom ovalnom mandorlom, koju nose četiri andjela dugih krila. Dolje su, lijevo i desno, dvije simetrične grupe, svaka s tri apostola. Oni stoje i uzdignutih glava promatraju scenu koja lebdi iznad njih; gestikuliraju u čuđenju, jedan se štoviše, u afektu hvata za potiljak, drugi zaklanja vid pred blještavilom prizora. Taj se prizor odvija pred pozadinom podijeljenom u nekoliko vodoravnih pasova. Pri dnu, u pozadini apostola proteže se široki zeleni pas (zemlja), nad njim žuti pa modri, zatim – u pozadini gornjeg para andjela – teće crveni, optočen dragim kamenjem, i konačno na vrhu treperi svjetli, bijeli pojasi, sav protkan vodoravnim valovitim crvenim i modrim

crtama koje označuju otvoreno nebo.“ Ispred pročelja su pilastri i lukovi velikoga proštenjarskog trijema – lopice, koja je sve do 50.-ih godina prošloga stoljeća imala sačuvan krov, srednjovjekovnoj crkvi pridodana u razdoblju baroka, u 17. ili 18. stoljeću. Ovako prostrana lopica, jedna od najvećih, ako ne i najveća u Istri, govori nam da se i u prošlosti na blagdane kod crkve okupljao velik broj vjernika, za koje je natkriveni trijem bio uredno popločan velikim kamenim pločama te opremljen udobnim kamenim klupama u unutrašnjosti.

Nekadašnji izgled crkve bitno je izmijenjen u rekonstrukciji koja je trajala od 2000. do 2004. Vraćanje bazilikalnosti crkvenoj građevini izmijenilo je u velikoj mjeri njezin vanjski volumen i obris na koje su generacije stoljećima navikle. Zaуврат je crkva dobila elegantnije dimenzije i, što je najvažnije, ponovno je uspostavljena izvorna rasvjeta središnjega prostora kroz prozore vrh glavnoga broda. Na debelim zidanim stupovima sačuvao se dio starije pokrivne žbuke u kojoj se mogu vidjeti uparani grafiti. Razabire se crtež jedrenjaka, ptice, a najviše ima paralelnih okomitih linija u nizu: to je „evidencija“ odsluženih misa ili održanih molitava.

Sv. Foška popularna je svetica u Istri, stoga svake prve nedjelje nakon 13. veljače (blagdan sv. Foške) ovoj crkvi hodočaste vjernici odasvud. Tradicionalno se poslije mise objeduje po okolnim livadama, najčešće pržena jaja s domaćim kobasicama (*fritaja*), sve do zalaska Sunca.

(priredio David Gortan)

Papa pozvao članove Katoličke akcije da budu djelotvorni apostoli ukorijenjeni u Riječi Božjoj

Papa Franjo susreo se 13. siječnja s članovima Katoličke akcije iz Francuske, ističući im kako je Riječ Božja nacrt za njihovu službu.

Pozdravljajući članove Katoličke akcije iz Francuske, papa Franjo prisjetio se njihove tradicije dolaska na susret papi, koja seže u vrijeme pape Pija XI. Za temu hodočašća u Rim pokret se nadahnuo geslom „Današnji apostoli“. Uzimajući to u obzir, Papa se osvrnuo na poziv da danas budemo djelotvorni apostoli. Kada učenici hodaju s Isusom, počinju prisjećanjem događaja koje su doživjeli i tada prepoznaju Božju prisutnost u tim događajima; nakraju djeluju tako što se vraćaju u Jeruzalem kako bi govorili o Kristovu uskrsnuću. Papa Franjo potom se usmjerio na ono što je nazvao „trima fazama“ – vidjeti, prosuditi i djelovati.

Važnost pamćenja

Vidjeti, rekao je Papa, prvotna je, osnovna faza koja se sastoji od toga da se zaustavimo kako bismo pro-

matrali događaje koji čine naš život, našu povijest, obitelj, kulturne i kršćanske korijene. Ističući važnost pamćenja, papa Franjo osvrnuo se na encikliku *Fratelli tutti*, koja, kako je rekao, započinje pogledom na ponekad zabrinjavajuću situaciju u našem svijetu. Čini se možda pesimistično, no potrebno je kako bismo išli naprijed, rekao je.

Riječ Božja

Govoreći o drugoj fazi – prosuditi ili pak razlučivati – Papa je rekao kako je to trenutak u kojem si dopuštamo biti ispitani i izazvani. U ovoj je fazi ključno upućivati se na Sveti pismo. Riječ je o prihvaćanju da je život podvrgnut prosudbi Riječi Božje, objasnio je. U susretu događaja u svijetu i naših života s jedne, a Riječi Božje s druge strane, možemo razlučiti pozive koje nam Gospodin upućuje.

Sinodalnost

U obraćanju je Papa naglasio kako su pokreti Katoličke akcije u svojoj povijesti razvili istinske sinodske prakse, posebno u životu u skupi-

ni, što je temelj njihova iskustva. Napomenuo je kako je Crkva kao cjelina također uključena u sinodski proces te da je njihov doprinos potreban. Sjetimo se u tom pogledu da sinodalnost nije obična rasprava ili traženje većinskoga konsenzusa poput parlamenta... To je stil koji treba usvojiti, u kojem je glavni protagonist Duh Sveti, koji se prije svega izražava u Riječi Božjoj koju čitamo, meditiramo i dijelimo zajedno, rekao je Papa.

Božje djelovanje

Sveti je Otac o trećoj fazi, djelovanju, rekao kako nas Evangelje poučava da djelovanje uvek treba uključivati Božju inicijativu. Naša je stoga uloga podržati i poticati Božje djelovanje u srcima, prilagođavajući se stvarnosti koja se neprestano razvija, rekao je. Vremena u kojima živimo nisu ista kao prije nekoliko godina, napomenuo je papa Franjo. Danas, posebno u Europi, oni koji su dio kršćanskih pokreta, skeptičniji su prema institucijama, traže manje zahtjevne i prolazne veze. Nastavio je rekavši kako su mladi posebno osjetljiviji na afektivnost, stoga su ranjiviji, krhkiji od prethodnih generacija, manje ukorijenjeni u vjeri, ali ipak u potrazi za smislom i istinom i ništa manje velikodušni. Zaključno, Papa je članovima pokreta rekao da je poslanje Katoličke akcije doprijeti do ljudi onakvima kakvi jesu te ih potaknuti da rastu u ljubavi prema Kristu i bližnjemu i da ih vode ka većem konkretnom opredjeljenju, kako bi bili protagonisti u svojim životima i u životu Crkve da bi se svijet promijenio. (*Vatican news - ps*)

Papa: Gospodarstvo u službi ljudi i majke Zemlje

Papa Franjo svojom je porukom popratio otvaranje događaja naslovlenoga „Pripremiti budućnost, izgraditi održivo, uključivo, regenerativno gospodarstvo“, koji je održan u Lateranskoj palači (12. 1.), a koji je potaknulo Vatikansko povjerenstvo za COVID-19 Dikasterija za promicanje cjelovitoga ljudskog razvoja i Network Deloitte. Potreban je nov pristup, previše je prilika izgubljeno, istaknuo je Papa.

Ne izjave namjerā nego konkretno zauzimanje kako bi gospodarstvo i financije bili u službi ljudi i majke Zemlje; da mjera napretka budu ljudi koji izlaze iz siromaštva i koji rade dostojanstveno, a ne logika profita, ekspanzije i zarade u vrlo kratko vrijeme. Tim se poticajem, izraženim u poruci, papa Franjo obratio sudionicima događaja koji se održao u Lateranskoj palači, pod naslovom „Pripremiti budućnost, izgraditi regenerativno, uključivo i održivo gospodarstvo“. Događaj su organizirali Vatikansko povjerenstvo za COVID-19 Dikasterija za promicanje cjelovitoga ljudskog razvoja i mreža profesionalnih usluga Network Deloitte. Događaj je organiziran slijedom zahtjeva, koji je Papa ponovio u poruci, da se pripremi budućnost, oslanjajući se na najbolju dostupnu znanost, s realizmom Evandelja i u solidarnosti s marginaliziranim. Naime, o našem zauzimanju ovisi to što će se dogoditi – istaknuo je Papa. Pandemija nas ne može ostaviti onakve kakvi smo bili prije, i moramo priznati da smo u dvije godine izgubili brojne prilike za promjenu našega pristupa – dodao je te istaknuo nove nepravde i nejednakosti, kao i izazove koji ustaju, kao što je briga o zajedničkom domu, distribucija cjepiva, sve veća glad, siromaštvo i trgovina oružjem. Valja promicati promjenu paradigme i pronaći kreativna rješenja; svijet gospodarstva i financija ima važnu odgovornost – napomenuo je Papa te potaknuo sudionike na zajedničko zauzimanje u borbi protiv siromaštva i za zapošljavanje. To su konkretnе obvezе u službi ljudi i svega stvorenoga. Je li tako teško osigurati uvjete kako bi svi svojim radom mogli pridonijeti promjeni svijeta? – upitao je papa Franjo te na kraju istaknuo: „Vi možete napraviti razliku; kako bih volio da svi prihvate odgovornost za pripremu drugačije budućnosti!“ (Vatican news - aa)

Mons. Fisichella o geslu za Jubilej 2025. – „Hodočasnici nade“

Papa Franjo odobrio je 3. siječnja geslo za Svetu godinu 2025. u audijenciji s predsjednikom Papinskoga vijeća za novu evangelizaciju mons. Rino Fisichelлом.

Papa misli o tome da se Jubilej 2025. pripremi na najbolji mogući način, izjavio je predsjednik Papinskog vijeća za novu evangelizaciju mons. Rino Fisichella, koji je u intervjuu za talijanski kanal *Telepace* govorio o audijenciji s papom Franjom 3. siječnja, u sklopu koje je odobreno geslo za iduću Svetu godinu. Geslo se može sažeti u dvije riječi, kazao je mons. Fisichella „Hodočasnici nade“.

Kao i u slučaju svakoga gesla, značenje cijelog jubilarnog puta počinje odabranim riječima koje ga sažimaju, izrazi koji ističu ključne teme pontifikata pape Franje. U ove dvije godine ima puno zadataka, rekao je predsjednik Vijeća, kojem je povjerena organizacija. Potrebno je imati čvrst pripremni utjecaj i stvoriti učinkovit način rada te iako su krenuli radovi, čekaju se daljnje upute Svetoga Oca, rekao je mons. Fisichella. Jedan od prioriteta tiče se primanja hodočasnika i vjernika, istaknuo je. Očekuje ih se mnogo u Rimu tijekom Svetе godine, s nadom da zdravstvena situacija u svijetu neće utjecati na aktivnosti kao sada. Mons. Fisichella potvrdio je kako su u kontaktu s mjesnim vlastima Rima, regije Lazio, talijanskom Vladom, kako bi se sve moglo odvijati u potpunoj sigurnosti i u skladu s kapacitetom prihvata koji je grad uvijek jamčio. (Vatican news - ps)

SMISAO BLAGOSLOVA

Proteklih smo dana sudjelovali u zajedničkim činima blagoslova: vode za Bogojavljenje i blagoslova kuća ili stanova ili obitelji, kako se uzme ili sve zajedno. Lani, kad je pandemija COVID-19 bila žestoka i kad smo, što se nje tiče, bili u velikom strahu i neznanju, mnogi su svećenici preporučivali vjernicima da si sami blagoslove kuće/stanove/obitelji. Neki su se ljudi pitali smiju li to oni činiti i hoće li to dobro učiniti. Neki se nisu usudili. Onda, jesu li smjeli? Jesu, jer blagoslovi nisu sakramenti. No, primjereno je da blagoslov učini osoba koja je najvišeg ranga u crkvenoj hijerarhiji trenutno prisutna na tom mjestu. Tu se poštuje princip supsidijarnosti: radnju obavlja najviši po „činu“. Ako je tu papa, njemu pripada da blagoslivlja, ako je kardinal, biskup, svećenik, njemu pripada. Ako nema svećenika, to pripada ocu obitelji, ako ne može on, pripada majci, najstarijem bratu ili sestri... Nekad je svećenik blagoslovio kuću, a domaćin kuće išao je blagoslivljati staje, polja itd.

Zašto blagoslivljamo?

„Nadasve blagoslovjeni Bog izvor je i ishodište svakog blagoslova. On, jedini dobar, sve je učinio dobro da svoje stvorove ispunи blagoslovima i uvijek ih je, i nakon čovjekova pada, dijelio kao znak milosrđa. I kad je došla punina vremena, Otac je poslao Sina i po njemu, koji se utjelovio, ljude ponovno blagoslovio svakim blagoslovom duhovnim. Tako nam se staro prokletstvo prometnulo u blagoslov kad je ‘rođeno sunce pravde, Krist Bog naš. On nas je oslobođio prokletstva i darovao nam blagoslov.’ Krist je najveći Očevo blagoslov, objavio se u Evandelju kako blagoslivlja braću, napose onu najmanju, i blagoslovnu molitvu upravlja Ocu. Kad ga je napokon Otac proslavio i kad je uzašao na nebo, na braću koju je stekao krvlju, izlio je dar svoga Duha,

da oni, vođeni njegovom snagom, Boga Oca u svemu hvale i veličaju, klanjaju mu se i zahvaljuju mu te da izvršujući djela ljubavi, zasluže da budu ubrojeni među blagoslovljene Kraljevstva. (...) Bog od koga dolazi svaki blagoslov, već je u ono doba dopustio ljudima, napose patrijarsima, kraljevima, svećenicima, levitima, roditeljima, da hvale njegovo ime i njegovim imenom blagoslivljuju druge ljude te stvorenja obasiplju božanskim blagoslovima. Kad god Bog blagoslivlja, bilo sam, bilo po drugima, svaki se put obećava Gospodinova pomoć, naviješta njegova milost, propovijeda njegova vjernost skloprenom savezu. Pa i kad ljudi blagoslivljuju, hvale Boga i proglašuju ga dobrim i milosrdnim. Bog naime blagoslivlja očitujući ili pretkazujući svoju dobrotu. Ljudi pak blagoslivljuju Boga izričući mu pohvale, zahvaljujući mu, časteći ga svojom pobožnošću i služeći mu. A kad blagoslivljuju druge, zazivaju Božju pomoć ili na pojedince ili na zajednice. (...) Blagoslovi što ih je ustanovila Crkva su osjetni znakovi kojima se ostvaruje posvećenje ljudi u Kristu i proslava Boga. (...)

Blagoslovni obrasci u prvom redu imaju u vidu slavljenje Boga zbog njegovih darova i suzbijanje vlasti Zloga na svijetu. (...) Stoga dok od Crkve traže blagoslov, neka im na kanu i pripravnost učvršćuje ona vjera kojoj je sve moguće; neka se osalone nas ufanje koje ne postiđuje, a napose neka ih oživljava ljubav koja potiče na opsluživanje Božjih zapovijedi. Tako će tražeći Božju naklonost potpuno shvatiti blagoslov i doista ga postići.”

(...) Oni koji žele blagoslivljati Boga ili od Boga moliti blagoslov, neka budu svjesni da i oni sami predstavljaju Crkvu koja slavi blagoslov. Tako po njihovoј zajedničkoj molitvi i prošnji silazi blagoslov: „Istina po čovjeku, ali ne od čovjeka”, jer je taj blagoslov „zazivno podjeljivanje posvećenja i milosti” (...) Vrlo je korisno narod Božji poučiti o pravom značenju obreda i molitava kojima se Crkva služi u blagoslovima da se u sveto slavlje ne bi uvuklo nešto što bi, zbog praznovjerja ili lakovjernosti, štetilo čistoći vjere. (*Blagoslovi: Opće prethodne napomene*).

Blaž Bošnjaković

O ulozi Svetе Stolice u sudskom procesu gortanovcima 1929. godine

U organizaciji Državnoga arhiva u Pazinu, u srijedu, 15. prosinca 2021. održano je javno predavanje dr. sc. Elvise Orbanica i dr. sc. Milana Radoševića „Uloga Svetе Stolice u sudskom procesu gortanovcima 1929. godine“.

Krajem 1928. u Bermu je osnovana celija Tajne organizacije Borba s ciljem vođenja borbe protiv fašističkoga režima, političke represije i nasilne assimilacije Hrvata i Slovenaca koja je provođena u Istri. Njezini članovi Viktor Baćac, Živko Gortan, Dušan Ladavac, Vjekoslav Ladavac, kojima se naposljetku pridružio i

Vladimir Gortan, pokušali su oružnom akcijom zastrašiti i odvratiti birače od izlaska na parlamentarne izbore, odnosno fašistički plebiscit 24. ožujka 1929., pri čemu je smrtno stradala jedna osoba. Petorica mlađica optužena su pred Specijalnim sudom za zaštitu države te im je suđeno u Puli od 14. do 16. listopada 1929. Zahvaljujući zagrebačkom nadbiskupu i ljubljanskom biskupu te, posebice, papinskom nunciju u Beogradu, Sveta se Stolica zainteresirala za slučaj i poduzela diplomatske korake prema talijanskoj Vladi s ciljem spašavanja optuženih od smrtnе kazne.

U prvom dijelu predavanja dr. Radošević je na početku ukratko podsjetio na postojanje spomena na Vladimira Gortana, u različitim obilježjima, uz ostalo, njegovo ime još uvijek nosi nekoliko osnovnih škola te tvrtke iz raznih privrednih domena. Pojasnio je širi povjesno-politički kontekst perioda u kojem su gortanovci izveli oružanu akciju. Prigodnom preciznom kartogra-

fijom pokazao je točna mjesta u okolini Berma koja su bila poprište zbivanja. Prikazana je i povjesna fotografija mjesta pogibije civilne žrtve koja je stradala tom prigodom. Nakon neuspješna pokušaja bijega u Kraljevinu Jugoslaviju, 25. svibnja 1929. uhićeno je svih pet pripadnika skupine, od kojih je Vladimir Gortan, s 24 godine, bio najstariji. Istražni zatvor određen im je u zatvoru Regina Coeli u Rimu, gdje su tada bivali utamničeni politički zatvorenici. Dr. Radošević iznio je mnoge zanimljive detalje o suđenju, kojim je predsjedao sudac Specijalnoga fašističkog suda Guido Cristini, a suđenje je održano u zgradici tadašnje Osnovne škole „Giuseppe Giusti“, gdje je danas smješten Učenički dom u Puli. Predavač je napomenuo da su brojni detalji o tome suđenju izneseni u knjizi Vjekoslava Ladavca „Moji zatvori“, objavljenoj posthumno 1983. godine. Na suđenju, koje je trajalo od 14. do 16. listopada, državni tužitelj tražio je smrtnu kaznu za svu petoricu.

Vladimir Gortan

Dr. Radošević spomenuo je da su branitelji u svojim izlaganjima više veličali fašizam nego iznosili konkretnu obranu. Kao rezultat zamolbe više crkvenih instanci te diplomatskoga djelovanja, neposredno prije izricanje presude predsjednik suda primio je brzojav zahvaljujući čijem su sadržaju spašena 4 života. Vladimir Gortan ipak je osuđen jer je to suđenje ujedno bila i politička poruka režima neistomišljenicima.

U drugom dijelu predavanja detaljnije o zauzimanju Svetе Stolice za pomilovanje Gortana i drugova govorio je dr. sc. Elvis Orbanić. On je na početku ukratko podsjetio na tadašnje povijesno-političke okolnosti odnosa Svetе Stolice i Kraljevine SHS. Spomenuo je nastojanja tadašnjeg beramskog župnika Josipa Grašića koji se, u okviru svojih mogućnosti, zauzimao za optužene. Druga svećenička figura koja je imala značajnu ulogu u nastojanjima oko pomilovanja bio je mons. Božo Milanović. On je tada djelovao u Župi sv. Ivana u Trstu gdje ga je biskup sklonio nakon što je u Istri bio doživio prijetnje i napade. Mons. Milanović optuženoj je skupini slao novčanu pomoć te je njihove fotografije slao novinskim redakcijama kako bi se za taj slučaj čulo na području Kraljevine Jugoslavije. U nastojanju traženja pomilovanja predavač je istaknuo ulogu beogradskoga nuncija Ermengilda Pelegrinettija koji je 13. listopada 1929. primio tršćanskoga odvjetni-

ka, Slovenca Ivana Mariju Čoka koji ga je zamolio za posredovanje Svetе Stolice kod Vlade Kraljevine Italije za pomilovanje navedene skupine. Nuncij je to učinio vrlo brzo, već sljedećeg dana, nakon što je služio misu za petoricu optuženih, istaknuo je dr. Orbanić. Druga ličnost crkvene hijerarhije koja se zauzela za gortanovce jest tadašnji zagrebački nadbiskup Anton Bauer koji je 15. listopada, u jeku suđenja u Puli, poslao brzojav kardinalu državnom tajniku Pietru Gaspariju, i to je učinio u ime tadašnje Biskupske konferencije Jugoslavije. Za optuženu skupinu zauzeo se i tadašnji ljubljanski biskup Anton Bonaventura Jeglič. Nadalje, za gortanovce su se zauzeli zagrebački franjevci sa Svetoga Duha poslavši brzojav izravno papi Piju XI. Papa je preko svoga privatnog tajnika Carla Confalonierija odmah djelovao prema Državnom tajništvu.

Orbanić je istaknuo da su svi ti dokumenti pohranjeni u Vatikanskom apostolskom arhivu. Na sam dan presude, 16. listopada, u ranim popodnevnim satima, oko sat vremena prije same presude u ime Nuncijature u Rimu, mons. Gustavo Testa išao je na razgovor u talijansko Ministarstvo vanjskih poslova gdje ga je primio Pasquale Sandicchi, opunomoćeni ministar. Testa je prenio dokumentaciju i argumentaciju Svetе Stolice kojom moli da se Vlada Kraljevine Italije razumski ponese u slučaju Gortana i drugova, da ne dođe do onoga što su najavljuvali fašistički mediji, a to je ubojstvo sve petorice. Sandicchi je obećao da će zamolbu prenijeti svome nadređenome, ministru Dinu Grandiju. Toga 16. listopada, nakon primanja telegrama iz samog vrha talijanske države, čiji je sadržaj promijenio tijek zbivanja, presuda je izrečena. Od 5, 4 su života spašena, a Gortan je strijeljan 17. listopada u ranim jutarnjim satima.

Detaljnije o trenutcima nakon izvršenja presude nad Gortanom govorio je ponovno dr. Radošević.

Dan nakon izvršenja kazne nad Gortanom, 18. listopada, nuncij Francesco Borgongini Duca išao je izravno na sastanak s ministrom i pitao zašto je stradao i taj jedan član, s obzirom da je želja Svetoga Oca bila da se svima sačuva život. Ministar vanjskih poslova rekao je da to nije bilo moguće zbog „oriundaškoga“ terora u Istri i da je to bila svojevrsna politička poruka svima onima koji bi u budućnosti tako nešto pokušavali. Dr. Radošević istaknuo je kako je slučaj Gortan imao veliku svjetsku medijsku pozornost, a interpretiran je, naravno, ovisno o odnosu koji su svjetske države imale prema fašističkom režimu. Bila je to, kako je rekao, „najpraćenija istarska tema u svijetu“.

Daljnja nastojanja Svetе Stolice za puštanje četvorice zatvorenika koji su bili osuđeni na 30 godina zatvora, događaju se 1938. godine. Iz nuncijature u Beogradu stiže dopis tadašnjem državnom tajniku Eugeniju Pacelliju, koji će kasnije postati papa Pio XII. On je zamolbu proslijedio apostolskom nunciju u Italiji, tu je dužnost tada obnašao Francesco Borgongini Duca. Nuncij se zauzeo da predmet dođe do ministra vanjskih poslova Galeazza Ciana. Rezultat tih nastojanja jest da su četvorica utamničenika puštena iz zatvora u kolovozu 1938. godine.

Po završetku predavanja uslijedila je kratka rasprava uz intervencije iz publike.

Znanstveni je članak na ovu temu prihvaćen za tisak, a objavlјivanje se očekuje početkom sljedeće godine.

Iako zbog okolnosti pandemije uz relativno malobrojnu publiku, ova su dva mlada uspješna profesionalna povjesničara iz Zavoda Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Puli, tim predavanjem, a posebno istraživačkim radom koji je prethodio, pokazali svoju bravuru; uz takve razine izvrsnosti povjesničara istarska će historiografska scena nesumnjivo na svjetlo dana donijeti nebrojene nove povijesne i arhivske vrijednosti.

EGIDIJE BULEŠIĆ NA ČEKANJU

Često vjernici pitaju: Što je sa Sl. B. Egidijem Bulešićem o čijem se proglašenju blaženim mnogo govorilo? Odbor za proglašenje blaženim neprekidno radi. Tako je na otočiću Barbana gdje se nalaze posmrtni Egidijevi ostaci, 6. listopada komemorirana 100. godišnjica posvete obitelji Bulešić Presvetom Srcu Isusovu. Nakon njih slijedili su mnogi. I Pulu je obuzeo polet.

Marija Bulešić, najmlađa iz obitelji Bulešić, posvjedočila je: „Nakon Prvog svjetskog rata malo se govorilo o vjeri. Ponekad smo išli na Misu, ponekad ne. Vladala je posvemašnja nezainteresiranost za vjeru. Poznat je tada prodor bezboštva i u naše krajeve.“

Ujutro 6. listopada 1921. svih desetero članova obitelji Bulešić popelo se u samostansku crkvu Svetih Srca Isusa i Marije na Kaštelu. Isusovac otac Cenere koji je širio pobožnost Presvetom Srcu za obnovu života, održao im je sv. Misu. Svi su se pričestili. Bili su prva obitelj u Puli koja se posvetila Presvetom Srcu Isusovu „da mu prinosi molitve, djela, boli, radosti i trpljenja“. Naša delegacija nije išla zbog epidemioloških mjera.

Otada je obitelj živjela praktičnim vjerskim životom. Isus ih je obilno blagoslovio. Tri su sina: Giovani, Oliviero i Eugenio postali uzorni svećenici, Egidio je zasjao svetošću, obraćao radnike u Uljaniku, radio kao apostol djece i mlađih, brinuo se za izloženu djecu i siromahe, umro je od tuberkuloze u 24. godini na glasu svetosti. Mariju nisu primili u samostan zbog krhkog zdravlja. Egidio je svega sebe do kraja života darivao Presvetom Srcu Isusovu.

U Barbani su se, usprkos mjerama epidemije, skupili delegati Apostolata mora iz Trsta i Monfalcona, više Egidijevih štovatelja, sedam koncelebranata i dva franjevca. Mons. Giandomenico Tamiozzo održao je predavanje. Sve ih je dočekao i pozdravio benediktinac otac Benedetto. Popodne su molili Krunicu i održali klanjanje Presvetom Oltarskom Sakramantu. Postulator za slučaj Egidija je rekao kako je najvažnije upoznati što više ljudi sa uzornim životom Egidija, pogotovo mlađih koji su u krizi, a proglašenje je blaženim i svetim briga i Duha Svetoga. (MJ)

Obilježena obljetnica smrti prvoga hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana u Pazinu

PAZIN U crkvi sv. Nikole u Pazinu u petak, 10. prosinca 2021. povodom 22. obljetnice smrti održana je sveta misa za pokojnoga prvog predsjednika Republike Hrvatske dr. Franju Tuđmanu. Misno slavlje predvodio je pazinski župnik Mladen Matika, uz sudjelovanje pedesetak članova HDZ-a, koji su za tu prigodu pristigli iz raznih krajeva Istre. Obilježavanje obljetnice smrti pok. predsjednika već je ustaljena tradicija koju svake godine organizira HDZ grada Pazina. Prigodom ovakvih obljetnica članovi se sa zahvalnošću prisjećaju svih napora i aktivnosti koje je poduzimao predsjednik dr. Franjo Tuđman pri stvaranju samostalne i neovisne Republike Hrvatske. Ujedno molimo Gospodina da ga za sva dobročinstva, napore i žrtve nagradi vječnim mirom i trajnim pokojem.

Misna je čitanja pročitala gđa Verica Marić iz Poreča, a Molitvu vjernika, prilagođenu ovoj obljetnici, gosp. Stipe Gabrić iz Pazina, koji je ujedno na kraju misnoga slavlja zahvalio župniku Mladenu Matiki te članovima na sudjelovanju. Potom je članstvu HDZ-a prenio pozdrave i ispriku zbog neprisustvovanja gosp. Antuna Klimana, predsjednika HDZ-a Istarske županije. Naime, on je zbog brojnih obveza u Hrvatskom saboru bio spriječen.

Želja nam je da se nikad ne zaboravi nemjerljiva uloga dr. Franje Tuđmana u stvaranju samostalne države Hrvatske te da se nastavi sjećanje i obilježavanje smrti dragoga nam predsjednika, zaključio je Stipe Gabrić. (S.G.)

BLAGOSLOV KUĆA

Još dršću po zidu kapljice vode blagoslovljene,
I koluta se tamjana dim ispod kreveta i stolova:
Maločas su sve sobe u svetoj vodi umivene,
Raskužena je kuća opojnošću mirisa tamjanova.

Razlio se blagoslov sveti k'o tamjana pramen
Po svim dijelovima kuće,
Zatvoreni su prozori, da njegova moć i znamen
Ostane što duže k'o neko odahnuće
U svagdanjoj borbi i uzdisaju.

Svećenik je sazvao mir
Nad sobe,
Nad vatru,
Nad staju,
Da vlada u srcima, dok budu u žalosti,
I dok se bude slavio pir.

Jer svatko znade, da on milost svetih kraljeva širi,
Kojima je tamjan Isus blagoslavio ručicom bijelom,
I da svećenik raznosi njihove darove selom
U tamjanu, zlatu i m"ri:
Zdravlje, blagostanje i sreću.

A ministranti - ti mali pastiri -
Skupljaju darove siromašnom Božiću,
Koji svima obilno vraća.
Odlaze kličući i vukuću za sobom vreću
Jabuka, smokava i kolača.

Još dršću po zidu kapljice vode blagoslovljene,
I koluta se tamjana dim ispod kreveta i stolova:
Maločas su sve sobe u svetoj vodi umivene,
Raskužena je kuća opojnošću mirisa tamjanova.

Rajmund Kupareo, 1938.

USRID ZIME

(Molitva sveten Antonu pustinjaku)

*Sveti Anton pustinjak
Sridožimac
Svetac gudića
Svetac ud blaga
Čuvaj nas griha
Zaleboli
Škapulaj ud napasti
I vraga*

**Sejak skrušeno moli
Gledajuć u kvadru
Sveca
Zgor jasli
Zgor prkata**

*Napro drži lokot
I kračun
Tr udškrini srcu
Vrata*

Tomislav Milohanić

gudića=praščića; **blaga**=stoke, životinja; **zaleboli**=zla, zlosilja; **škapulaj**=čuvaj, oslobođi; **kvadru**=sliku uokvirenu na zidu; **zgor**=iznad, povrh; **prkata**=tora, svinjca, obora; **tr**=te, ter

Objava Boga kao Trojstva

238 U mnogim religijama Bog je nazivan Ocem. Božanstvo se često smatra „ocem boga svome prvorodencu” (Izl 4,22) zbog Saveza i dara Zakona. Naziva se i ocem Izraelova kralja. No, Bog je osobito „Otac sirota”, siročadi i udovica, koji žive pod zaštitom njegove ljubavi.

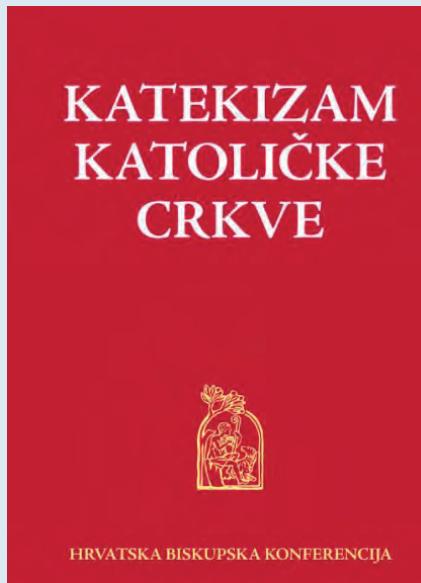
2443 Bog blagoslivlja one koji priteču u pomoć siromasima, a osuđuje one koji se od njih odvraćaju. „Tko od tebe što zaište, podaj mu! I ne okreni se od onoga koji hoće da mu pozajmiš.” (Mt 5,42) „Besplatno primiste, besplatno dajte.” (Mt 10,8) Isus Krist prepoznat će svoje izabranike

po onome što su učinili za siromashe. To što se „siromasima navješćuje evanđelje” (Mt 11,5), znak je Kristove prisutnosti.

239 Označujući Boga imenom Otac, govor vjere ističe nadasve dvavida: da je Bog prvi izvor svega i transcedentalni autoritet, ali istovremeno i da je dobrota i nježna brižnost za svoju djecu. Ta se roditeljska Božja nježnost može izreći i slikom majčinstva koja još više izražava Božju imanenciju, bliskost Boga i njegova stvorenja. Jezik se vjere crpi tako iz ljudskoga roditeljskog iskustva jer su roditelji čovjeku na neki način prvi Božji predstavnici. No, ljudsko iskuštenje pokazuje također da su roditelji pogrešivi i da mogu izobličiti očinski i majčinski lik. Zato treba imati na umu da Bog nadilazi ljudske razlike spolova: on nije ni muško ni žensko, on je Bog, stoga nadilazi ljudsko očinstvo i majčinstvo, iako im je on izvor i mjerilo: nitko nije otac kao što je to Bog.

370 Bog nije nikako na sliku čovječju: nije ni muško ni žensko. Bog je čisti duh, u kojem stoga nema razlike spolova. Ali „savršenstvo” muškoga i ženskog spola odražava nešto od beskonačnoga Božjeg savršenstva, tj. nešto i majčinskoga ili očinskoga i supružničkoga.

2779 Prije nego učinimo svojim ovaj početni zanos Gospodnje molitve, nije suvišno ponizno očistiti

srce od nekih pogrešnih predodžbi ovoga svijeta. Poniznost čini da uvidimo kako „nitko ne pozna Oca doli Sin, i onaj kome Sin hoće objaviti”, tj. „maleni” (Mt 11,25-27). Pročišćavanje srca odnosi se na očinske ili majčinske slike proizašle iz naše osobne i kulturne povijesti, koje utječu na naš odnos prema Bogu. Bog, naš Otac, nadilazi kategorije stvorenoga svijeta. U tom području primjenjivati na njega, ili protiv njega, naše predodžbe značilo bi stvaranje idola za klanjanje ili rušenje. Moliti Oca znači ući u njegovo otajstvo, onakvo kakvo jest i kakvo nam je Sin objavio.

„Izraz Bog-Otac nije nikada nikome bio objavljen. Kad je sam Mojsije pitao Boga tko je on, čuo je drugo ime. Nama je ovo ime objavljeno u Sinu, jer ovo ime uključuje novo ime Oca.” (Tertulijan).

240 Isus je objavio da je Bog Otac u nečuvenom smislu: nije to tek kao Stvoritelj, on je vječno Otac u odnosu prema svome jedinorodenom Sinu, a ovaj je opet Sin samo u odnosu prema svom Ocu: „Nitko ne pozna Sina doli Otac, niti tko pozna Oca doli Sin i onaj kome Sin hoće objaviti.” (Mt 11,27)

2780 Mi možemo zazivati Boga Ocem jer nam je to On po svome Sinu, koji je postao čovjekom, objavio i jer nam to objavljuje njegov Duh.

Ono što čovjek ne može pojmiti, a ni andeoske sile prozreti, to je osobni odnos Sina prema Ocu, to Duh Sina objavljuje nama, nama koji vjerujemo da Isus jest Krist i da smo rođeni od Boga.

441 Sin Božji, u Starom zavjetu, jest naslov pridavan andelima, izabranom narodu, Izraelovim sinovima i njihovim kraljevima. U takvima slučajevima on znači adoptivno sinovstvo koje između Boga i njegova stvorenja uspostavlja odnos posebne prisnosti, kao da se obećani Mesija – Kralj naziva Sinom Božnjim. To, prema literarnom smislu tih izjava, ne uključuje nužno da je on više nego čovjek. Oni koji su tako označili Isusa kao izraelskoga Mesiju, možda time nisu namjeravali reći nešto više.

241 Zato apostoli isповijedaju Isusa kao „Riječ koja bijaše u početku kod Boga i koja je Bog” (Iv 1,1), kao „sliku nevidljivoga Boga” (Kol 1,15), kao „odsjaj Slave i otisak bića njegova” (Heb 1,3).

242 Nakon apostola i slijedeći njihovu Predaju, Crkva je 325. godine, na prvom općem saboru u Niceji, isповijedila da je Sin „istobitan s Ocem”, tj. jedan jedinstveni Bog s njime. Drugi opći Sabor u Carigradu, 381. godine, zadržao je taj izraz u obliku iz Nicejskoga vjerovanja i isповijedio da je on „jedinorođeni Sin Božji, rođen od Oca prije svih vjekova, svjetlo od svjetla, pravi Bog od pravoga Boga, rođen, a ne stvoren, istobitan s Ocem”.

465 Iako je svakome vlastit, istočni grijeh nema ni u kojem Adamovu potomku biljeg osobne krivnje. To je nedostatak izvorne svetosti i pravednosti, ali ljudska narav nije potpuno pokvarena: ona je u vlastitim naravnim silama ranjena, podvrgnuta neznanju, patnji i vlasti smrti, sklonja je grijehu (ta sklonost zlu naziva se „požuda”). Krštenje, dajući milosni Kristov život, briše i vraća čovjeka k Bogu, ali posljedice grijeha na oslabljenu i zlu sklonu narav i dalje ostaju u čovjeku te ga izazivaju na duhovnu borbu.

Obljetnica biskupskog ređenja mons. Ivana Milovana

Porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan, u ponedjeljak, 10. siječnja, euharistijskim slavljem spomenuo se svog biskupskog ređenja koje je bilo pred 24 godine, 10. siječnja 1998. godine.

Svečar je misno slavlje tom prigodom predvodio u fažanskoj župnoj crkvi sv. Kuzme i Damjana. On na području te župe živi od umirovljenja, te redovito pomaže u pastoralnom životu. Osim ondje, rado pomaže i drugim župnicima, kad god ga zamole za pomoći, što u vremenu pandemije, nažalost nije rijetko.

Homiliju je tom prigodom izrekao fažanski župnik, preč. mr. Ilija Jakovljević. Razlamajući Riječ, propovjednik se je osvrnuo na prispoljbu odaziva Šimuna i Andrije na Isusov poziv 'Hajdete za mnom i učinit ću vas ribarima ljudi!'. „Taj Isusov poziv: 'Hajdete za mnom' trajno odzvanja u njegovoj Crkvi. Svi smo pozvani da budemo ribari ljudi, tj. ribari ljudskih duša. Da Kristovom mrežom, koja je ispletena od ljubavi – evanđelja zahvaćamo

u ovaj svijet i da ta Radosna Božja riječ i naš kršćanski način života oplemenjuje ljude. Ne prisilno, nego Božjom ljubavlju i svojim svjedočenjem te iste Ljubavi.

Njegov je način blagost, jednostavnost, skromnost te iznad svega ljudskost

Čestitajući mons. Milovanu, preč. Jakovljević je napose istaknuo: „Ovom sv. misom i mi želimo zajedno s njime zahvaliti za pastirsko služenje; za širenje mreže evanđelja i ljubavi. Ta mreža nas ne guši, dapače ona nas oslobađa i daje nam novu snagu da živimo svoje kršćansko poslanje svaki dan iznova. Upravo s tim mislima našem biskupu čestitamo godišnjicu biskupskog ređenja i zahvaljujemo što imamo tu milost da svakodnevno s njime i uz njega širimo mrežu evanđelja, mrežu ljubavi.“

„Sad u prvi plan pastirske službe, kao biskupa u miru, dolazi ta duhovna – molitvena narav službe. Više je vremena za čovjeka, za razgovor, osobno i zajedničko posvećenje u molitvi. Želim da naš biskup

i dalje širi mrežu evanđelja na sebi svojstven način, a njegov je način blagost, jednostavnost, skromnost te iznad svega ljudskost“, naglasio je propovjednik.

Župnik Jakovljević, koji je ujedno i policijski kapelan, svečaru je prenio čestitke vojnog ordinarija mons. Jure Bogdana.

Misu je glazbeno animirao Župni zbor sv. Kuzme i Damjana pod ravnjanjem Mondine Gavočanov.

O biskupu Ivanu Milovanu

Rođen je 22. rujna 1940. u Režancima, župa Svetvinčenat, od oca Antuna i majke Eufemije rođene Petrović. Završio je klasičnu gimnaziju u Biskupskom sjemeništu u Pazinu. Teologiju je studirao najprije na Visokoj teološkoj školi u Pazinu, a posljedne tri godine, od 1961. do 1964., na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Na istom je fakultetu 1965. postigao magisterij iz teoloških znanosti.

Za svećenika je zaređen 25. srpnja 1964. godine. Obavljao je sljedeće službe: od 1964. do 1965. bio je župni vikar u Poreču i Novoj Vasi Porečkoj; od 1965. do 1967. župni vikar u Rovinju; od 1967. do 1970. prefekt sjemeništa u Pazinu; ponovo je u Rovinju bio najprije pastoralni suradnik od 1970. do 1981., a potom župnik od 1981. do imenovanja za biskupa. Sveti otac Ivan Pavao II. imenovao ga je porečkim i pulskim biskupom 18. studenoga 1997. godine. Za biskupa je zaređen 10. siječnja 1998., od kad je i preuzeo službu. Papa Benedikt XVI. prihvatio je njegovu ostavku 14. lipnja 2012. Od odlaska iz Poreča živi u Valbandonu. Svoje umirovljeničke dane ispunjava molitvom, predvodi razna slavlja, a napose aktivno pomaže u pastoralu svećenicima u okolini. (G. Krizman)

Bazilije Veliki

Nakon 313. godine, za kršćane, a i za povijest uopće, počinje novo razdoblje. Kršćani postaju slobodni, mogu se slobodno družiti, mogu ulaziti u sve pore društva u koje se žele uključiti... Sve više preuzimaju dominantnu ulogu u društvu, tim više jer su bili pismeni (za čitati Riječ Božju morali su biti i pismeni), mogli su preuzeti mnoge administrativne poslove koje obične sluge nisu mogle. A i moral prve Crkve bio je na vrlo visokoj razini. Bili su pouzdani i vjerni. Zato su sve više postavljeni na važne društvene funkcije. Tako je Crkva zbog svoje prvotne svetosti postigla velik utjecaj u društvu. Ali kako to i inače biva, gdje je puno novca, tu je i puno grijeha. Sad kad nije bilo fizičkoga progona Crkve, stigle su je nove nevolje. Sad je postalo moderno biti kršćaninom. Mase su bez dostatne pripreme bile krštanane. Nije više bilo višegodišnjega katekumenata i provjera... Krstilo se u dobroj vjeri da će već sve što treba naučiti na vjeronauku... A to se nije dogodilo. Da pače, Crkva je postajala sve bogatija i sve politički utjecajnija, a moralno se srozavala. Iskreni su se ljudi trudili biti časni i odgovorni vjernici i ljudi. Mnogi su se sablažnjivali takvim „kršćanskim“ svijetom i željeli su od njega pobjeći. Željeli su živjeti radikalno kršćanstvo, slušajući izvorne Isusove riječi. Zato su bježali iz pokvarenih gradova u pustinju da bi тамо živjeli sami sa svojim Bogom. Kao da nam na početku građanske godine Crkva želi staviti kao uzor i nasljedovanje baš takve ljude, koji nisu mučenici, već su svetost živjeli dugo, iz dana u dan, boreći se s vlastitim slabostima i manama, s idolima ovoga svijeta: novcem, bogatstvom, čašću i svje-

tovnim ugledom i porocima – svom vrstom neumjerenih uživanja. Tako pred nas stavlja u mjesecu siječnju: Bazilija Velikoga i Grgura Niškoga, svetoga Pavla pustinjaka i svetoga Antuna pustinjaka (i opata).

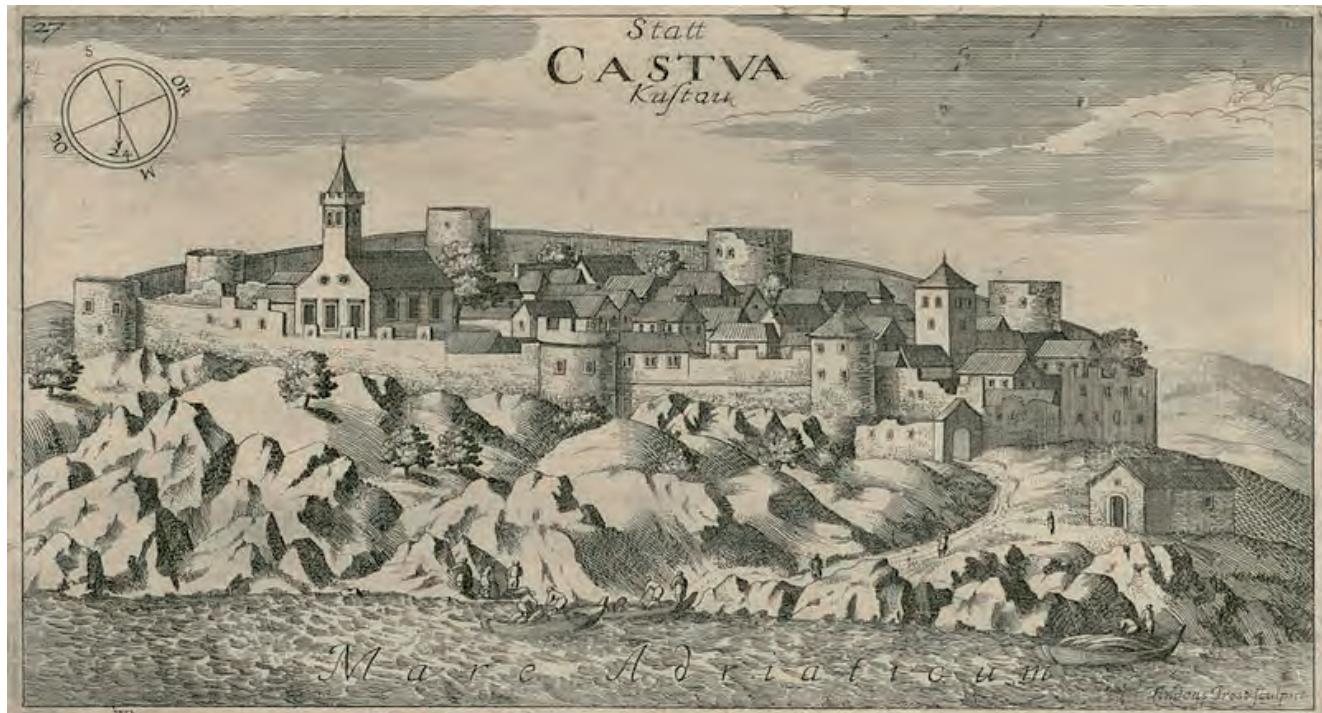
Možemo reći da je danas vrijeme slično onome: imamo materijalna sredstva, ali nemamo duha ni zanaša. Krstimo jer to ljudi traže, ali bez mogućnosti provjere što se s krštenikom dalje zbiva, jer sam roditelj koji je tražio krštenje djeteta, više ništa u tom smislu ne čini: niti ide sâm na misu, na pričest, ne ispovijeda se... Ne predaje djetetu ništa. Šalje ga na vjeronauk u školi i onda pazi da to dijete ima visoku ocjenu iz Vjeronauka, a ne da nešto nauči. Ako zapne, navali 'drvljem i kamenjem' na vjero-ucitelja. I sljedeće godine ispiše dijete iz 'takvoga' Vjeronauka. Kako onda možeš tom djetetu nešto prenijeti, nešto ga naučiti, dati mu neku vjerničku praksu? Kažu, treba imati metode s djecom... treba igrom, glumom, pjevanjem, igrokazima...na djeci lak način prenositi kršćansku poruku. Revna vjeroučiteljica oduševi djecu, spremi ih, oni nauče uloge... Svi se raduju kako će izvesti taj 'komad', a onda mama javi da oni za taj vikend idu ne znam gdje i da 'recitatorica' mora ići s njima. I tu nema nikakve odgovornosti ni poštovanja od strane roditelja...sve pada u vodu. U takvom metežu teško je činiti nešto kvalitetno. Uz takvu zapravo 'ne-pouku' mi dobivamo tobožnje kršćane, one koji se zovu kršćanima, a o kršćanstvu znaju zanemarivo malo. Oni su još manje sposobni prenositi vjeru svojoj djeci, nego što su njima bili sposobni prenijeti njihovi roditelji.

Kako može iz toga izaći kvalitetan, moralan, iskren čovjek, pun vjere?

Sveti Bazilije bio je intelektualac. Završio je najbolje škole u Ateni i Carigradu. Ipak je bio nezadovoljan. Njegovi svjetski uspjesi nisu ga ispunili. Dapače, postao je svjestan da je mnogo vremena potrošio na ispravnosti. Okrenuo se Kristu: počeo je slušati samo njega i u njega gledati. Svom se odlučnošću posvetio monaškom životu, molitvi, razmatranju Svetih pisama te vršenju djela milosrđa slijedeći tako primjer svoje sestre Makrine (o kojoj smo nedavno pisali u Ldonji), koja je živjela monaškim asketskim životom. A onda se stvari okreću u smjeru koji nije htio. Biva zaređen za svećenika, kasnije za biskupa i bude opet gurnut u vrevu života i borbu za svetost ne samo za sebe nego za cijelu župu i biskupiju – Cezareju, koja mu je povjerena. Bio je pravi i zauzeti pastir: i kao naučitelj, i kao borac protiv pogrešnoga naučavanja, i kao zauzimatelj za siromašne pri vlastima, i kao skrbnik za siromahe osnovavši cijeli jedan grad za njih, koji je po njemu prozvan Bazileja. Bazileja predstavlja početke suvremenih bolničkih ustanova za prihvatanje bolesnika.

Današnje vrijeme traži od vjernika jedan odmak od gužve u svim porama života. Valja se povući u samoću, ne u pustinje ni u samostane (iako začudo djevojke kad se odlučuju za samostan, biraju „teške“ redove, kao npr. bosonoge karmelićanke i slično), nego u vlastitu sobu, vlastitu nutrituru... Trebamo se podvrgnuti askezi – dobrotoljnom odricanju od raznih užitaka koje svijet nudi... i posvetiti se osobi Isusa Krista, njegovoj riječi... i dubokoj molitvi.

Frane Mandić, mlađi brat Matka Mandića IV. DIO

**Na Uskrs, 14. travnja 1895.
Ljubljana je doživjela katastrofalan
potres, a dr. Mandić je u Trstu
s 10 forinti bio prvi na popisu
prinosnika za Ljubljancane
unesrećene potresom. Prigodom
jedne Akademije Hrvatskoga
društva „Strossmayer“ u Trstu
dr. Fran Mandić preplatio
je ulaznice s 20 kruna.**

Po smrti Viktora Dolenca, vlasnika tiskare, predsjednika Delavskoga potpornog društva, potpredsjednika političkoga društva Edinost, staroste tršćansko-ga Sokola te urednika lista „Edinost“, koji je preminuo od posljedica moždanoga udara 20. srpnja 1887. u Trstu, ustrojen je Odbor za prikupljanje dobrovoljnijih prinosa za izgradnju spomenika. Do 3. kolovoza 1877. prikupljeno je 588 forinti, a dr. Mandić je preko Naše slike darovao 10 forinti. Na Uskrs, 14. travnja 1895. Ljubljana je doživjela katastrofalan potres, a dr. Mandić je u Trstu s 10 forinti bio prvi na

popisu prinosnika za Ljubljancane unesrećene potresom. Prigodom jedne Akademije Hrvatskoga društva „Strossmayer“ u Trstu dr. Frane Mandić preplatio je ulaznice s 20 kruna.

Posjet rodnom Kastvu

Krajem lipnja 1894., na svršetku školske godine, F. Mandić doputovao je iz Trsta po svoja dva sina, učenike hrvatske gimnazije u Rijeci. Dopisnik Naše slike tim je povodom pisao: „Tom je prigodom boravio u Kastvu posjetivši u rodnoj kući majku te rođake i prijatelje. Mnogi Istrani, a osobito oni koji nisu posve zdravi, propitivali su se o danu njegova dolaska da traže lieka za se ili za svoje. Ovdješnji ljudi poštiju i ciene i svoga općinskoga liečnika i druge koji su na Voloskom ili u Rijeci, ali poštiju i ciene osobitim načinom, imadu veliko pouzdanje u liečnika doktora Frana Mandića. Još niti ne odpočine pod rođenim krovom, već vrve ljudi k njemu sa svih strana; jedva se kamo po Kastavšćini makne, već mu se prikazuju ljudi koji ga žele popitati

za pomoć u njihovih bolesti. On dođe da odahne od svakodnevno-ga napora, ali mu to u Kastavšćini nije moguće. Mjesto da otpočine, on valja da pretražuje stare i mlađe, odrasle i djecu, muške i ženske i da im propisuje liekove. Rađe bi počivao, al opet ne može odbijati ljudi koji imaju u njega toliko povjerenje, među kojima je rođen i dielomice odrastao. Često sam čuo izraziti želju da bi liečnik dr. Frane, dok ne dođe jednom stalno u ove strane, došao bar svako pol godine po koji tjedan. Dao Bog da bi se ta njihova vruća želja izpunila i da bi naskoro došao dan kad bi se u ovih predjelih stalno nastanio!“

Potkraj 1904. podijelilo je Općinsko zastupstvo za Volosko – Opatiju počasno građanstvo „veleučenom dr. Franu Mandiću u priznanje zasluga što ih je stekao za tu općinu“. U srpnju 1908. car i kralj Franjo Josip Prvi dodijelio je Frani Mandiću, liječniku i zdravstvenom savjetniku kod ravnateljstva Državnih željeznica u Trstu, naslov carskoga savjetnika, uz oprost od pristojbi. (nastavlja se)

Marija Ivić

Dana 27. studenoga 2021. godine u devedesetoj godini života prestalo je kucati srce Marije Ivić, rođene Šestan iz Gologorice.

Otišla je s ove zemlje žena koja je sigurno ostavila velik pečat, veliki *timbar* u svom kraju, u svojoj župi Gologorica i mnogo, mnogo šire. Otišla je žena koju će generacije pamtitи po mnogočemu. Bila je u svemu izuzetna, jedinstvena, neponovljiva, drugačija, prepoznatljiva... Nadasve po svojoj inteligenciji, posebnom stilu ophodenja i odnosa s ljudima, dobroti, brojnim talentima... Žena koja je uвijek i svima pomagala, za svakoga našla lijepu riječ, odvojila svoje vrijeme, svoje znanje i vještine za drugoga, ne očekujući nikada ništa zauzvrat. Živjela je život punim plućima i uвijek davala sve od sebe, unosila puno strasti i ljubavi u sve što je radila i čime se bavila, bez zadrške.

Znala je više puta reći: „Puno, puno sam uživala u svom životu i puno, puno patila.“ To je svojstveno samo velikim ljudima, pravim vjernicima i kršćanima, koji itekako znaju da bez križa nema ni pravoga života. Ona je tako živjela. Pravim kršćanskim životom, u kršćanskoj sredini, u kršćanskoj obitelji. Tako je bila odgojena, tako je odgajala i svoju djecu od malih nogu, pa i unuke... Svakodnevna molitva, redovite svete mise, dugogodišnje predvođenje Svetе krunice – sve je to bio sastavni dio njezina života. Po mnogočemu se izdvajala od mnogih. Više se puta znalo čuti kako je *cija* Marija posebna žena, drugačija... Imala je specifičan hod, specifično razmišljanje, stavove, zaključke, poglede na život... u toj maloj sredini, u tom malom pitomom istarskom selu. Veoma je voljela svoju Gologoricu, selo u kome se rodila i u kojem je umrla. No, njezina jaka osobnost, njezina veličina, njezini široki obzori i težnje, bile su puno veći. Bilo joj je usko, pretjesno... trebala je više prostora, više prilika, više mogućnosti, više izbora... Imala je puno za dati, pokazati, podijeliti, obogatiti... No, Bog je htio da bude tako kao što je bilo i ona mu je na tome uвijek bila zahvalna jer je znala da svako *zašto* ima svoje *zato*. Njezin je život u potpunosti bio osmišljen. Voljela je ljudе i stare i mlade, voljela je družiti se, zabavljati se, veseliti... voljela je život. Njezin se glas i njezin govor posebno slušao i čuo, i

zbog čiste dikcije i zbog sadržaja. Kao što se puno smijala i veselila svakoj sitnici, tako je i puno plakala i patila. Uzimala je k srcu sve lijepo, a ono što nije bilo lijepo, jako ju je pogađalo. Puno se puta razočarala i u ljudе i u razne društvene pojave, ali se uвijek hrabro dizala i nastavljala još jača dalje i dalje.

Marija Ivić (Šestan) rođena je u Gologorici prije devedeset godina, treća od troje djece. Sestra Katarina išla je živjeti u Trst, a brat Josip (Pepi) ostao je doma na imanju i bio dugogodišnji zvonar u župi sve do svoje smrti. Marija je završila srednju medicinsku školu u Rijeci i stekla zvanje primalje – *babice*.

Vjenčala se 1956. godine za Danila Ivića iz Gologrčkoga Dola koji se tek bio vratio iz talijanske vojske. Suprug Danilo umro je 2004. godine. U braku se rodilo osmero djece. Jedno je dijete umrlo od nekoliko mjeseci. Marija i Danilo zajedno su podigli sedmoro djece, i to sinove: Mladena, Davida, Ivana, Antona i Josipa, te kćeri Mariju i Piju. Sva su djeca osnovala svoje obitelji, tako da su se roditelji ponosili brojnim unucima i praunucima.

Marija je radila kao *babica* u Čepiću, Pazinu i Tinjanu. Za vrijeme svoje službe porodila je više od tisuću djece. Tada su žene uglavnom rađale kod kuće, ali budući da su imale veliko povjerenje u Mariju kao *babicu*, a i kao osobu, mnoge su radile nju zvali da ih porodi, nego išle u bolnicu. Prestala je raditi kao *babica* kada se rodilo njezino četvrti dijete.

No, i nakon prestanka službe, nastavila je raditi kao „medicinska sestra“. Bila je na usluzi kod raznih ozljeda, posjekotina, lomova, razbijenih glava... uzimala je svoju metalnu „torbicu“, žurila na mjesto događaja, dezinficirala, previjala rane te tek onda davala „stručno“ mišljenje treba li ići liječniku ili ne.

Krasila ju je još jedna posebnost – zapamtila je sve datume rođenja djece koje je porodila. To mnogi živi mogu potvrditi. U svakom trenutku ako ju je netko upitao, znala je datume i godine rođenja naših župljana – tri koljena unazad!!! Te su je redovite „vježbe“ sačuvale od demencije sve do smrti. I u dubokoj starosti misli su joj bile bistre i hitre „kao jeleni spremni na hajku“.

Kuća u kojoj je živjela i u kojoj i dalje žive neka od njezine djece jest *na placu*, uz crkvu. Tu, na škalinama kuće svakodnevno se okupljalo više desetina djece, mlađih... posebno u ono vrijeme kad su i televizori bili rijetkost. Čuvajući svoju djecu (kasnije unučad), *cija* Marija je čuvala pola sela. Mame nisu trebale tražiti svoju djecu, go tovo su ih uвijek mogle pronaći *poli cije Marije babice*.

Imala je talent za pisanje i „dramaturgiju“. Napisala bi igrokaze i onda to uvježbavala s djecom i mlađima u svojoj kući ili u *čentru*. Izvedbe su bile u školi, crkvi ili spomenutom *čentru*. Te su prostorije uвijek bile pretjesne jer bi se sjatilo cijelo mjesto. Često su o tim priredbama javljali mediji, a i u poznim je godinama bila čest gost lokalnih medija, govoreći o povijesti, vjerskim i pučkim običajima i slično. Talent pisane riječi nesobično je dijelila s drugima te je napisala stotine molbi za posao, zahtjeve, ispričnici, ispunjavala formulare za vize... Tečno je govorila i pisala talijanski i mnogima je to njeno znanje koristilo. Đacima i studentima pomagala je u pisanju matura i diplomskih radova. Često se moglo čuti kako *na placu* pita školarce: - *Koliko si dobi iz Povijesti? Ča ti je rekla Radićka za onaj sastav? Si ispravila onu Matematiku? Si kupila haljinu za maturalnu?*

No, naša draga Marija, *cija, babica*, ipak nije mogla zauvijek. Dva mjeseca prije nego je otišla s ovoga svijeta, umrla joj je kći od teške bolesti. Nije mogla, nije više imala snage, volje... nakon smrti svoga djeteta. Polako je odustajala od mnogih aktivnosti. Krunicu je molila do samoga kraja. Potpuno shrvana od boli, kopnjela je iz dan u dan sve više i više.

Župnik vlč. Mladen Pranjić posjetio ju je, dao bolesničko pomazanje, ispovjedio, pričestio i dugo razgovarao s njom. Nakon tih svetih sakramenata velika se svijeća gologrčka ugasila... u ranu zoru. Ostavila je veliko bogatstvoiza sebe, puno dobrih i velikih djela. Njezin ispraćaj na groblje bio je samo fizički. Njezin će duh zauvijek živjeti u Gologorici i u srcima njezinih najmilijih – djece, unuka, praunuka...

Hvala ti, velika ženo! Neka je vječna slava tvojoj duši. Amen. (B.I.M.)

Jordan Jeromela

Dana 26. prosinca 2021., drugi dan po Božiću, na Sv. Stjepana prvomučenika, napustio nas je u ovozemaljskom životu i Gospodinu se vratio naš sužupljanin Jordan Jeromela iz sela Jurani, Župa Navještenja Marijina Pićan.

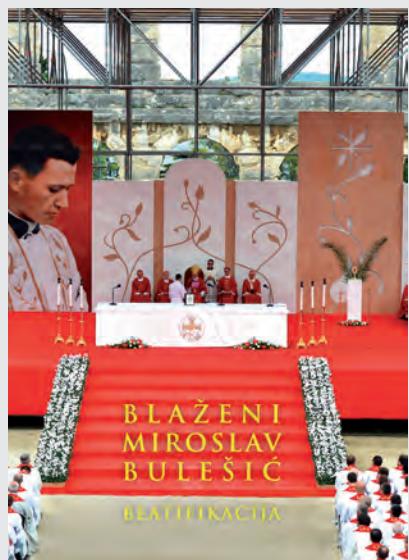
Pok. Jordan bio je rođen od majke Rike i oca Vita u Juranima 25. studenoga 1938., na Sv. Katarinu, zaštitnicu naše filijalne crkve i istoimena mjesta, upravo one crkve u koju je on rado i redovito dolazio slaviti Gospodina na sv. misama. Odrastao je kao jedinac u svojih roditelja koji su uz njega imali još jednoga sina, ali taj je preminuo kao dijete. Jordan je rano ostao bez očeve zaštite i skrbi, već s dvije godine, kad mu je otac poginuo u Grčkoj kao pomorac, no što je, zacijelo, ostavilo traga u njemu, i to na najbolji mogući način: izgradilo ga je u nježna, pažljiva i brižna supruga, oca i djeda, uopće čovjeka. Djetinjstvo mu je bilo obilježeno pomaganjem samohranoj majci u velikoj obitelji i doprinosom u obiteljskim poslovima, u poljoprivredi, u preživljavanju, a već sa šesnaest godina i radom u poduzeću.

Oženio se susjedom Anom rođ. Jeromela. U tom su braku, dok ih njegova smrt nije rastavila, proveli pedeset jednu godinu, a u kojem ih

je dobri Bog oboje blagoslovio dvojicom sinova: Valterom i Remiđom. Valter i Remiđo oženjeni su i imaju svoje obitelji, a svoga su dobrog oca, Božjom voljom, obradovali trima unukama, dvama unucima te dvama praunucima. U pedesetoj godini ovozemaljskoga života pok. Jordan počeo je jače poboljevati i bolest ga je tako pratila do kraja ovoga života, kao i njegovu ženu Anu, kojoj se u skrbi i pomoći u njezinoj bolesti potpuno predavao i u svemu joj nastojao ugađati i olakšati boli i patnju. No, ništa manje nije se predavao u službi i ljubavi samo djedovima znanoj ljubavi za svoje unuke. To se moglo vidjeti na nedjeljnim misama kad bi se unučice od majke ili bake iz njihove klupe radosno premjestile k djedu među pjevače kod orgulja ili, pak, na našim župnim hodočašćima na koja je redovito i rado išao, dok god mu je to njegova bolest ili bolest njegove Ane dopuštala. Uvijek sa svojom ženom i uvijek s unučicama, čuvao im mjesto u autobusu, skrbio se za njih na putu vodeći računa da im bude udobno i lijepo. On je bio jedan od onih s kojima je svako hodočašće ljepše i bogatije, na kojemu se najbolje doživi zajedništvo u molitvi, pjesmi, druženju i pozivanju zajednice. Uvijek je bio dobro i veselo raspoložen i uvijek

uglađena i profinjena izgleda kojim je i u crkvi i drugdje iskazivao svoje osobno dostojanstvo. Rado je pjevao i Gospodinu na slavu slao svoj dubok bariton, lijevo odmah do harmonija. Tu nam već nedostaje. Sasvim sigurno, duboko će i bolno nedostajati i svojoj obitelji, posebno unucima, među njima unukama koje su odrasle s njim, susjedima i svoj našoj zajednici. Ali, mi vjerujemo da smrt nije kraj i vjerujemo Isusovim riječima da nam se život smrću ne oduzima, nego se samo mijenja, a u toj promjeni čeka nas naš Gospodin Isus Krist, naš Otkupitelj, pred kojim ćemo se svi opet sresti. Boh te pomiluj, Đordano, i moli za nas! (D. S.)

POSJETITE KNJIŽARE "JOSIPA TURČINOVICA"

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIC d.o.o. Pazin
Narudžbe na tel. 052/ 624 342

Prodavaonice:

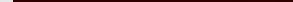
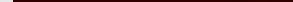
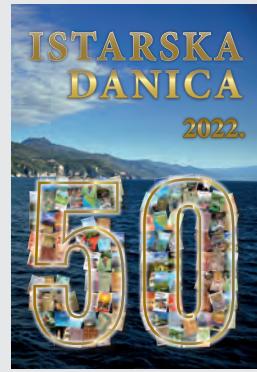
PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/621 082
PULA, Danteov trg 1, tel. 052/216 498
POREČ, Eufrazijeva 22, tel. 052/451 784

Radno vrijeme

Pon - pet 9-16 h, sub 8-13 h

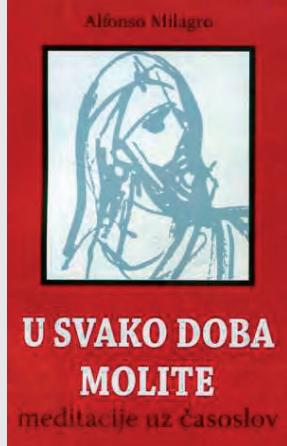
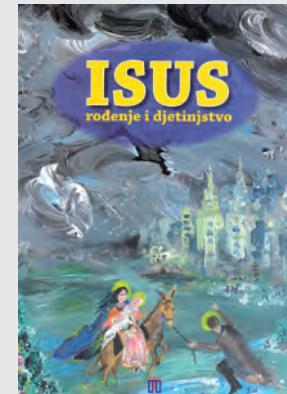
Pon - pet 9-16 h, sub 8-13 h

Pon - sub 9-16 h

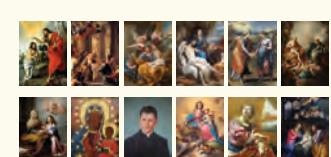

MISNA VINA POREČKE I PULSKE BISKUPIJE

Kontakt za nabavu: porec@josipturcinovic.com, 052/451 784

KATOLIČKI KALENDAR 2022.

Umaški zvonik

Zvonik župne crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije i svetoga Peregrina u Umagu, starom gradiću na sjeverozapadnoj obali Istre, ima slične značajke tornja glavne crkve u nedalekim Bujama, s tom razlikom što se temelji umaškoga zvonika nalaze na zaravni, takoreći na razini mora, dok je baza bujskoga zvonika na nadmorskoj visini od 222 metra (uz to bujski je i viši za 17 metara).

Glavni zvonik Umaga visok je 33 metra, ima dva zvona, venecijanskoga je stila i ubraja se među starije i ljepše zvonike u Istri. Prema Sergiju Jeleniću u monografiji Umag – sakralno bogatstvo Umaga i okolice, podignut je u XV. stoljeću, a obnovljen 1691. godine. Isti izvor navodi da je 20. svibnja 1929. u zvonik ugrađen kameni reljef – lav svetoga Marka, koji se ranije nalazio na općinskoj zgradi pred crkvom, a koja je izgorjela u noći 29./30. siječnja 1924. god.

Just Ivetač u Istarskim uskličnicima vitki umaški toranj ovako opisuje: „Pretežito četvorokutna oblika, ali s oktogonalnim ‘bubnjem’ i jednakokutnom piridom, umaški zvonik uzdiže se samostojno, lijevo od crkvena pročelja i ispred monumentalne gradske cisterne. Kontrafortni zidovi sagrađeni su velikim klesanim blokovima, a na njihovojo istočnoj strani otvaraju se ulazna vrata zvonika.“

Osim kamenog lava, na zapadnoj fasadi tornja ugrađen je veliki kružni brojčanik javne ure i između zaobljenih zidnih vijenaca otvaraju se tri lučna okna. Oko zvonika teče ukupno pet ukrasnih korniža, od kojih je najviša – između ‘bubnja’ i piramide – ‘poduprta’ dekoracijskim konzolama. Prostorija za zvona ima bifore, s oknima građenim kamenim parapetima.“ Vrh tornja, od gornjega dijela prostorije za zvona do vrha, ožbukan je bez zemljanim bojom. Današnja u dva zvona postavljena su ožujku 1927. godine, a zvonjenje je automatizirano. (np)

